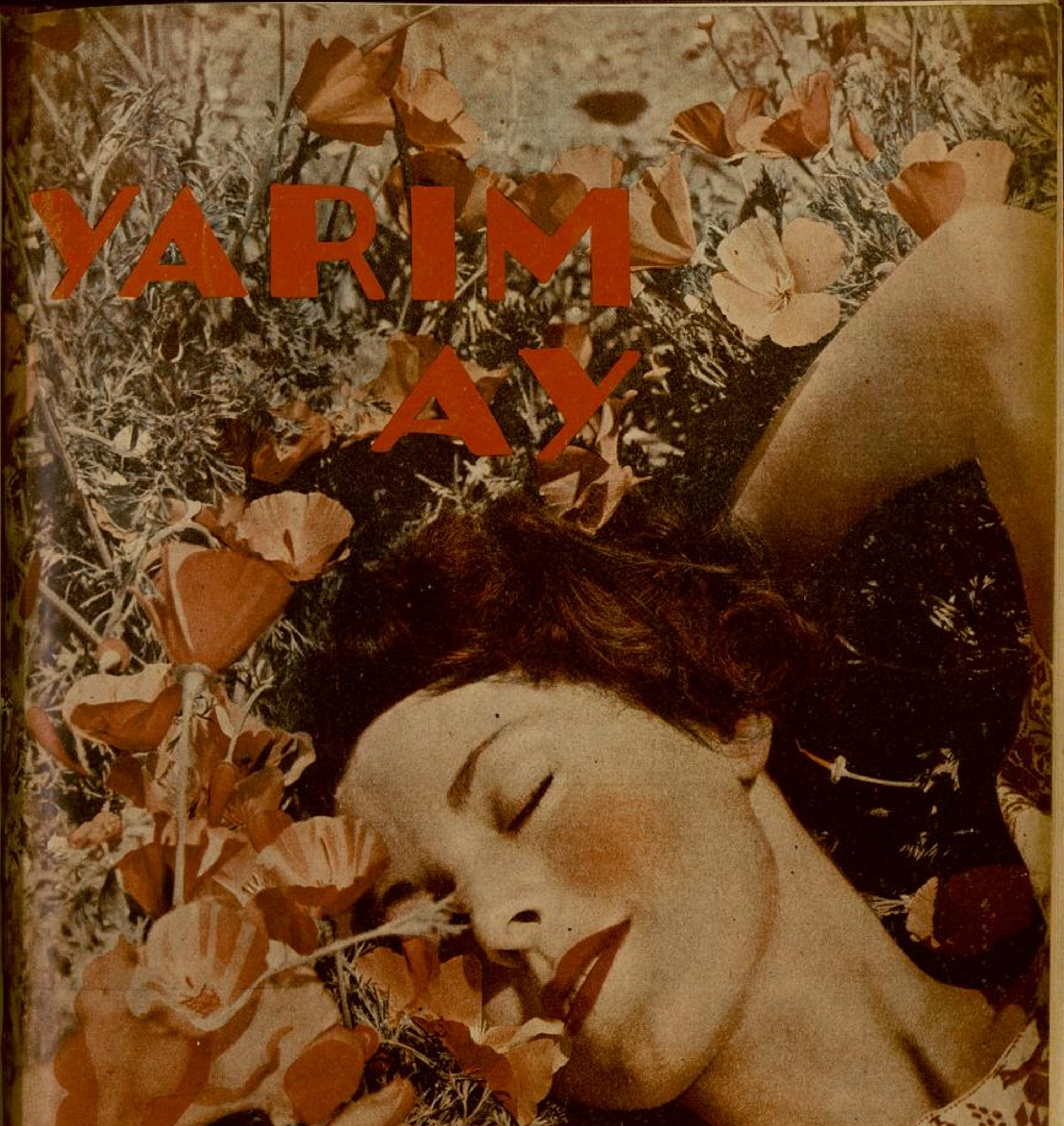
YARIM AY
No 77
15 Nisan 1938
15 Kuruş

◆YARIM AY◆

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi : İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı : Türkiye için { 6 Aylığı : 175 Kr. / 12 „ 350 Kr. } Ecnebî için { Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon : **23607** *Telgraf adresi :* **Resimliay** *Posta Kutusu :* **629**

Rica : 1) İdare işlerine ait muhaberelerin; **Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü**

Yazı „ „ „ : „ „ „ **Yazı** „

Bilmece „ „ „ : „ „ „ Bilmece Memurluğu

adreslerine yazılması.

2) Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.

İhmal etmeyiniz...

"LINIA„ Kemerî istirahati temin, yağlanmayı men eder ve harekelinize gençlik verir.

Yalınız :

J. ROUSSEL de satılır.

İSTANBUL : Tünel Meydanı No. 12

20 Numerolu kataloğumuzu isteyiniz, bedava gönderilir.

Halka, sıhhati ile alâkadar o masın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden :

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda 104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon : 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

ANA

AYLIK AYLE MECMUASI

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılan bu dergide, her aileyi pek yakından ilgilendiren konular üzerine, en kuvetli kalemler tarafından yazılmış mekaleler, hikâyeler, elişleri ve moda örnekleri vardır.

Üçüncü sayısı 15 Mart 1938 de çıkımıştır şimdiden kitapçı ve gazetecinize sipariş ediniz!

RESİMLİ AY

Mart 1938 – Sayı 25

En çok okunanan ve sevilen yazıcılarımızın : Birçok MAKALE - HİKÂYE - RÖPORTAJ - TERCÜMELERİ ve ROMANLARI ile BOL RESİMLİ olarak çıkmıştır.

—Mutlaka Alıp Okuyunuz!—

"Resimli Ay„ Türkiyenin En Olgun Aylık Mecmuasıdır.

EFELER

Ragıp Şevkinin fevkalâde müheyyiç bu millî romanı (RESİMLİ AY) da devam ediyor. Mutlaka takibediniz.

DİKİŞ MAKİNASI

BİSİKLET

GRAMOFON

VE BİLUMUM MAKİNA ALETLERİNİZİ

YALINIZ

ZYGOMALA

MAKİNA YAĞI İLE

YAĞLAYINIZ

ASMA ALTI, VOLTO HAN № 9

TEL. 22878 İSTANBUL

ATAK MAYİN GEMİMİZ

Abdurrahman Âdil Eren

Günün büyük hadiselerinden biri "Atak„ mayın gemisinin Gölcük tersanesinde denize indirilmesidir. "Atak„ gemisi Türk tekniğinin ihyası demektir. Türk denizcilik tekniği, Türk gemicilerinin Anadoludan Rumeliye geçmelerile başlamak lâzımgelir. Hicrî 758 senesinde başlayan bu şehamet yine Hicrî 857 senesinde had gayesine vasıl olmuş bulunuyor: Fatih İstanbulu dört yüz parça gemiyle kuşatıp muhasara etti. Bunlardan doksanını karadan Halice sürerek kale müdafilerini hayretlere düşürdü. Fatih kırk parça gemiyi biribirine rabtederek Eyüp denizinde ve denizin ortasında bir demir kale kurdu. Toplarıyle bahir ve berre (deniz ve karaya) velveleler saldı. Yarab o günler ne günler idi!..

Buhar kuvveti keşfolunup zırhlı gemiler yapılınca Abdülaziz Fatihe halef oldu. Sultan Abdülaziz, bizzat bir (inşaiyei bahriye) mühendisi idi. Tersanede Mesudiyenin plânları yapılıp İngilterede Taymis inşaiye tezgâhına sipariş edilmek üzere arzolundukta, Sultan Abdülaziz mutadı olduğu üzere kalemini ve "Tir - ligne„ ini surh (lâal) mürekkebe batırıp bazı ilâveler yaptı. Plânlar İngiltere tezgâhlarına gidip tedkik olununca İngiliz inşaiyecileri hayretlere garkoldular: "Bu ilâveler ile "Mesudiye„ inşa olunursa, bizim başvekilimizin namına müzaf olan Clarandon zırhlımız kuvvetinde bir zırhlı olur„ dediler. İlâvelerin kimin tarafından yapıldığını, İstanbul sefaretinden sordular. "Bunları bizzat Türk padişahı çizmiştir„ cevabını aldılar. (*)

Türk inşaiyecisi Abdülazizin inşaiye mühendisliğine bir delil daha vardır: Tersanede yapılmış bir gemi denize indirildikte burnu eğri olduğu görüldü. Sultan Aziz gemiyi tekrar havuza sokturdu. Muayene edip baş tarafından bir iki metre ilerisine siyah bir boya çizgi çektirdi. Geminin baş tarafı kesilip denize indirildikte istikamet düzelmiş bulundu. (**)

Sokullu Mehmet paşanın şu sözü meşhurdur: Sokullu zamanının Alman imparatoruna (müteveffa Avusturya imparatorluğu) haber gönderdi:

— Yerinde rahat dursun! Dört yüz parça gemiyi, tekneleri gümüşten, yelkenleri ipekten olarak donatır, hakkından gelirim, (***) dedi.

(*) Ruznamei ceridei havadis.

(**) Ruznamei ceridei havadis veya Terakki gazetesi.

(***) Namık Kemal bey. Cezmi mukaddemesi.

Fikir Bank

Başvekil Bay Celâl Bayarın geçende Yalovada Termal Hôtel'de gazetecilere verdiği ziyafet pek neşeli, pek feyizli olmuştu. Yazılarını eskidenberi okuyup hoşlandığım ve fakat şahsını yeni tanıdığım bay Nizamettin Nazife bu ziyafette arkadaşları bir ünvan tevcih etmişler:

"Son Excellence!„

Bu ünvanın tevcihine de "Fikir Bank„ lâtifesi sebep olmuş... Arkadaşları Nizamettin Nazifin nüktelerini, tıpkı Süleyman Nazifin nükteleri gibi bularak, onu gazeteciliğin müdafii olmak üzere bir sefiri kebire benzetmişlerdir. Ve ona (Son Epceilence!) diye hitap etmişler.

Son Excellenee tabiri tanzimat devrinde yaşamış tarihî bir tabirdir. Hariciye nazırı Âli paşa, Berlin sefiri Şekip bey veya Paşaya, Berlin sefiri Şekip bey veya Paşa da Hariciye nazırı Âli paşaya yazdığı mekublarda; Jön Türklerin piri olan yekçeşim Mısırlı Prens Mustafa Fazıl paşadan bahsetmek icabedince, ismini tasrih etmeyüp Son Excellence rumuzuyle geçerlerdi.

Bay BEZMEN'in PAZAR Gezintisi

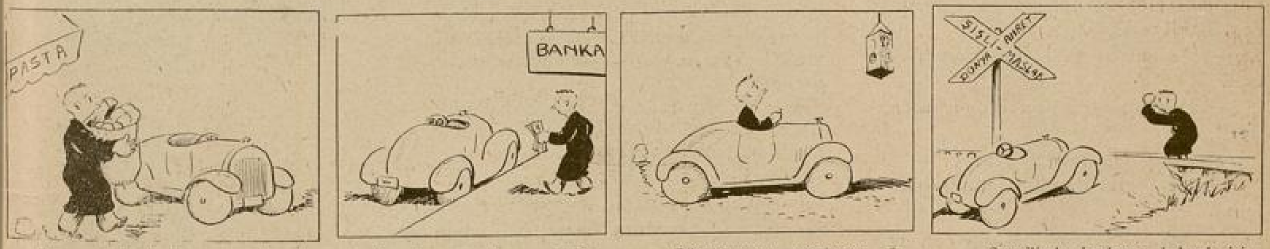

Pazar gününü hoşça geçirmek için hazırlanan nevale.... — Ne olur ne, olmaz portföyde biraz harçlık ta bulunsun.. — Gözağrısının apartmanı önünde kornayı hızlı çalmalı... — Sevgilimle başbaşa kalmak için bir parça ağaçlığa çekilmiştim....

ÇOCUK

23 Nisan Çocuk Haftası Bayramı için: 3 renkli gayet zarif bir kapak içinde 32 sayfalık fevkalâde bir sayı hazırlamaktadır.

Onu Kurtarmak İçin

On gün önce olgunluk sınavını da vererek liseden çıkmış, yüksek tahsil yapmak için kendisine küçük bir iş bulmuştu. Yıllardanberi sevinç ve üzünlerini, dört duvarı arasında geçirdiği odasında eşyalarını hazırlıyordu.

Kapı aralanarak yaşlı bir kadın başı uzandı :

— Ne oluyor Ayhan, eşya mı topluyorsun?

Genç kız kapakları açık valizlere, elbise dolabına, üstünde eşarpları, jileleri serili duran beyaz yatağına bakarak yavaşça :

— Evet, dedi.

Yaşlı kadın yatağın bir ucuna ilişerek :

— Niçin kızım? ne var, ne oluyor? Bizi bırakıp nereye gidebilirsin? diye âdeta inler gibi sordu.

Ayhan ince bir baş hareketiyle saçlarını arkaya atarak annesinin yanına sokuldu. Alçak bir iskemle çekerek onun dizlerinin dibine oturdu. Elleri, yaşlı kadının elleri üstünde idi. İçli bir sesle konuşmağa başladı :

— Gidişime belki biraz üzülecek, belki de bana nankör diyeceksiniz. Fakat ben, yıllarca hep bu günü düşünerek, bekliyerek çalıştım.

— Demek herşeyi biliyorsun, Ayhan?

— Hem de çok küçük yaşımdanberi!

— Bize belli etmemiştin?

— Sizin gibi hareket etmiş olmak için...

— Seninle zaten bir gün çok açık konuşmak icabedeceğini, sana, yıllarca büyük bir dikkatle gizlediğimiz işin hesabını vereceğimi biliyordum kızım.

— Şu halde anlaşma saatimiz çaldı demektir.

Yazan :
MÜKERREM KÂMİL SU

— Artık bana anne demek istemiyorsun değil mi?

Genç kız yaşlarla buğulunan gözlerini üvey annesinin yüzüne kaldırdı ve içini çekti....

— Seni üzmemeğe, incitmemeğe çalıştığımı sanıyorum. Çünkü seni çok sevdim. Evlât sevgisine ölünceye kadar hasret çekmeğe mahkûm gönlümün biricik tesellisi sendin...

— Size bunun için çok teşekkür ediyorum. Ne kadar iyi hareket ettiğinizi, ne kadar yumuşak bir kadın olduğunuzu biliyorum. Fakat, siz de teslim edersiniz ki, dünyada hiçbir kuvvet anne sevgisini, içli bir yürekten söküp atamaz. Eğer annem olduğunuza inansaydım bu, belki de böyle olmıyacaktı. Fakat ben daima varlığınızın arkasında hayal meyal hatırladığım bir ince kadına, solgun yüzlü, mahzun bakışlı, talihsiz bir anneye hasret çektim.

Ah bilmezsiniz, onu ne kadar seviyorum, beni mesut etmek için elinizden geleni yaptınız. Sizi de sevdim. Fakat nasıl söyliyeyim. İyi bir dost, tatlı bir kadın diye... Ve acı olmakla beraber şunu da söylemeliyim ki, kalbimden annemin yerini almak için sarfettiğiniz emek, beni her zaman çileden çıkardı. Hakikatı söyleseydiniz bu böyle olmıyacak, beni, duyuş ve düşünüşlerini varlığının çetin duvarları içinde saklıyan bir karakterde görmiyecektiniz.

— Böyle daha iyi olacağına inanmıştım Ayhan.

— Görüyorsunuz ki hesaplar, bazan yalnış da çıkabilirmiş! Lâkin bu gün sizi ne yormak, ne de incitmek istiyorum. Yalnız, ne yol tutacağımı anlatmalıyım size... Kendime iyice bir iş buldum. Tatilin devamınca sabahtan akşama kadar çalışacağım. Üniversitenin edebiyat kısmına gireceğim. O zaman patron öğleye kadar işe gitmememe göz yumacak. Yani, yüksek tahsil yaparken olsun size yük olmıyacağım.

— Bu nasıl söz Ayhan? Sana, yük olduğunu ima edecek en küçük bir hareket gördün mü?

— Görmedim. Lâkin bunu daima düşündüm. Duyan bir yürek, düşünen bir kafa ile yaratılış, bazan çok hazin sonuçlar veriyor. Keşke bütün bu acıları hissetmiyen bir yüreğim olsaydı...

— Senin tasasız, şen bir kız olman için ne kadar uğraştım.

— İçinde gizli bir ağrıyı, dışa vurmaktan korkarak çekinn bir insan, bundan daha başka surette yetişemezdi değil mi?

— Nerden, kimden ve ne zaman öğrenmiştin annen olmadığımı?

Genç kız, yılların arkasında kalan bir hazin rüyaya dalmış gibi gözlerini kırpıştırarak biraz düşündü :

— Bir yaz sabahı idi. Halam deniz kıyısına götürdü beni. Kumlarda çakıltaşları ile oynuyor, denize böcek kabukları atarak eğleniyordum. Genç bir adam, elinden tuttuğu solgun yüzlü bir kadını yanıma getirdi. Halam, sararmış yüzünde çok acı bir mana ile dolan gözlerini bana göstermemeğe çalışıyor, yavaş yavaş o yabancı erkekle birşeyler konuşuyordu.

— Görüyorsunuz ki hesaplar, bazan yanlışta çıkabilirmiş !..

Garip bir tesirle gözlerim hep soluk yüzlü kadına doğru çekiliyor, yüzünde ve vücudunda hiçbir hareket görülmeyen yabancıya acıdığımı hissediyordum.

Halam saçlarımı okşıyarak :

— Ayhan, bu hasta genç kadını kucaklamaz mısın? dedi. Onun da senin gibi minimini, güzel bir kızı varmış.

— Neredeymiş onun kızı hala?

— Kaybolmuş yavrum.

— Çingeneler çalmış olmasınlar halacığım?

Tanımadığım genç erkek, karısının ellerini okşuyor, tatlı bir gülümseme ile yüzüme bakıyordu.

Birdenbire hasta kadın sarsıla sarsıla ağlamağa başladı. Denize doğru ellerini uzatıyor, birşeyin üstüne atılmak ister gibi çırpınıyordu. Sonra cansız bir gölge gibi sallandı, düşer gibi oldu.

Halam beni oradan uzaklaştırmağa çalışıyordu. Tuzlu yolun üstünde ayaklarım sürüklenerek gidiyordum. Ve kulaklarımda gözyaşlı bir ses uğulduyordu : "Annene babana bu gördüklerinden birşey söyleme, emi yavrum!„

* * *

Önce hepiniz uyuduğumu sanıyordunuz.. Halbuki hasta kadının kaybolan çocuğunu düşündükçe gözüme uyku girmiyordu. Gözlerimin önünden deniz kıyısında gördüğüm sahne silinmiyor, gördüklerimi unutamıyordum. Birdenbire içime korku düştü: "Ya benim de annem böyle olursa!„ O zaman gözlerimden yaşlar boşandı. Sana koşmak, kucağına saklanmak: "sen hastalanma, ben senin ölümüne katlanamam, senden ayrı yaşayamam anneciğim!„ demek istiyordum. Bu istekledir ki, ayaklarının ucuna basarak oturduğunuz odanın kapısına kadar gelmiştim. Babamın dik sesi, halama çok fena sözler söylüyordu. Olduğum yerde büzüldüm. Artık ne konuştuğunuzu dinliyordum. O zaman öğrendim. Halam, annemin hastalığını anlatıyor, doktorun ona nasıl iyi baktığını, fakat zavallı kadının hiçbir şey bilmeden, hatırlamadan yaşadığını söylerken ağlıyordu.

Babam, yüreği taştanmış gibi hiçbir acı duymadan dinliyor, arada sırada halamı kötü sözlerle hırpalamaktan da kalmıyordu.

O gece annem olmadığınızı öğrendim. Ve bilmem şimdi hatırlar mısınız? O geceden sonra aylarca huysuzluk ettim. Hırçınlığımdan babam usanmıştı da birkaç kere yüzümü tokatlamış, beni bodruma bile kapamıştı. O günden sonra babamdan soğumağa, her gün azalan bir sevgi ile ondan uzaklaşmağa başladım. Fakat sizi seviyordum. Annemin yerini alan bir kadın olduğunuz halde sizdeki inceliğe, tatlılığa bağlanmamanın.. gösterdiğiniz derin şefkate karşı nankör olmanın imkânı yoktu.

Yaşlı, kadın sararmış yüzünden süzülen gözyaşlarını parmaklarının ucu ile silmeğe çalıştı. O da içini çekerek :

— Baban benimle evlenmeden önce annenin fena, huysuz bir kadın olduğunu söylemiş, sana öz anne olmaklığımı rica etmişti. Yook. . Birden okadar sararıp, ürkmene sebep yok yavrum. Çok geçmeden babanın bana da yalan söylediği meydana çıktı. Çünkü annen temiz, içli, duygulu bir kadındı. Bütün suçu babanın zulmüne, ihyanetine sonu gelmez hakaretlerine dayanamamış olmasıdır. Annen belki gene dayanacaktı. Fakat bir gün en yakın arkadaşlarından biri ile aldatıldığını görünce dayanamış. Seni alarak evden uzaklaşmış. Baban bunu bir izzeti nefis meselesi telâkki ederek akla hayale sığmaz şekillerde karşısına çıkmış. Rica, tehdit, hiçbiri anneni kararından vazgeçirememeyince seni kaçırmış. Çünkü o, annenin sana olan düşkünlüğünü bilmektedir. Senin için yuvaya döneceğini kuvvetle umuyormuş.

Annen mahkemeye başvurmuş. O zaman medenî kanun yoktu. Rüşvet, en çetin meseleleri örtbas etmeğe yeterdi. Seni babana düşürmüşler. Annen kararı öğrenince olduğu yerde kaskatı kalmış. Ve sokağa çıktıktan sonra da tramvaylardan birinin altına atılmış.

Ayhan tekrar içini çekti ve gözlerindeki yaş dizisi daha çabuk çözülmeğe başladı.

— Hastaneye kaldırmışlar zavallıyı. Aylarca yatmış, iyileşmiş. Fakat nasıl bir iyilik? Herşeyi unutan, mazisini, varlığını unutan bir kadın olarak yeniden hayata doğmuş.

— Niçin böyle olmuş? Niçin annem hafızasını kaybetmiş?

— Vatman, bir kadının çırpınarak kendisini yere attığını görünce frenleri yakalamış. Fakat tramvay da annenin başına şiddetle vurmuş. Bu sarsıntı tesiriyle o da herşeyi unutmuş, çocuğum. Hastanede çalışan doktorlardan biri annene büyük bir yakınlık duymuş. Dünyada gidecek bir yeri olmıyan anneni bu halde sokağa bırakmağa kıyamamış. Hasta kadınla evlenerek onu evine getirmiş.

— Böyle bir kadına nasıl nikâh kıymışlar?

— O zaman medenî kanun yoktu demiştim, yavrum. Böyle şeyler pek

(Arkası 21 inci sayfada)

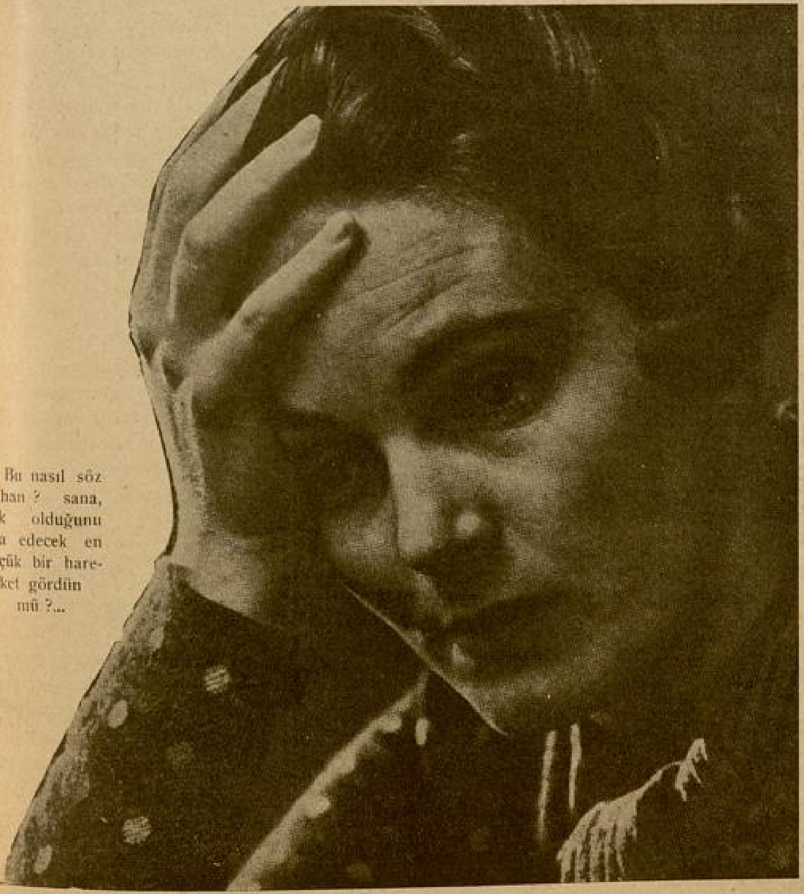

— Bu nasıl söz Ayhan ? sana, yük olduğunu ima edecek en küçük bir hareket gördün mü ?...

MAYMUNLAR NASIL İNSAN OLMUŞTUR?

Yazan:
KÂZIM SEVİNÇ ALTINÇAĞ

Fen kitaplarında, insanın maymundan geldiğini okuduğumuz zaman, meraktan kendimizi alamayız. Acaba deriz, maymun nasıl olmuş ta tabiata hâkim olan insan haline gelmiştir?.. İşte bizi bu haklı meraktan kurtaran yeraltından çıkarılan hazinelerdir. Bu hazineler Plâtin yahut Elmastan değildir. Kemikten yapılmış kafatasları, çene kemikleridir. Fakat bu içi boş kemikler, zamanımızın paha biçilmez mücevherlerinden daha kıymetlidir.

İnsana en çok benzerlik gösteren maymunlar, (Antropoid) denilen büyük maymunlardır. Fen adamları bu benzeyişin ne kadar büyük olduğuna dikkat etmişler, ilkin bu maymunlardaki uyuma biçiminin insanlarınkinin ayni olduğunu görmüşlerdir. Büyük maymunlar da insanlar gibi ayakları üzerinde biraz eğilmiş bir biçimde yürürler. Bunlardan Orangutanlar, ağaca tırmanırken, tutunmak yahut atlamak için ayaklarından ziyade ellerini kullanırlar. Şimpanzeler ayak ve ellerini müsavi surette kullanırlar. Goriller ise daha ziyade ayaklarının yardımıyle tırmanıp atlarlar. İnsanda ise ayak, bütün haraketlerde daha hakim bir vaziyettedir. O halde bu üç çeşit maymundan insana en yakın olanı Gorildir.

Vücut teşekküllerinde, bu büyük maymunlar insana o kadar benzer ki bilginler, insanla maymunların ayni menşeden gelmiş olmaları ihtimalini göz önünde tutmaya başlamışlardır. Bu düşünceden sonra, akla ilk gelen şey şu olmuştur: Acaba, bugünkü yaşayan insanlar arasında, maymunla müşterek olan ilk cedlere en yakın ırk hangisidir?. Tetkikler böyle bir ırkın mevcudiyetini ortaya çıkarmış ve Avustralya yerlilerinde maymuna yakın hususiyetler görülmüştür. Demek ki bu yerliler tarihin tekâmül devirlerinde en az değişen bir insan nevidir. Maymunlarda tekâmülde en az değişen Şimpanze, ve en çok değişen Gorildir. Âlimlerin bilgisi bu dereceye geldikten sonra bu üç çeşit maymunun müşterek ceddini düşünmeye başlamışlar. Bu sırada çok, çok eski zamanlara ait fosil çene kemikleri ve diş parçaları bulunmuş. Bunlar, o kadar aranan ilk maymun cinslerine ait kemik parçalarıydı. Bu parçalar, bugünkü, eski halinden az değişmiş olan Şimpanzelerin vücut teşekküllerinin yardımıyle tamamlanmış ve böylece ilk maymunların şekli meydana çıkmış.

Bundan anlaşılmış ki, şimdiki üç çeşit büyük maymun dik durma hassasını, vücudun ağırlık ve çenenin büyüklüğünü, çocukluk devresinin uzunluğunu o ilk müşterek cedden almıştır.

Bilginler bu neticeyi aldıktan sonra ilk insan ceddinin ne şekilde olduğunu da merak etmişler. İnsanların en az tekâmül etmiş nümunesi olan Avustralya yerlisini ele almışlar, bugünkü Şimpanze ile maymun ced arasındaki farkı nisbet olarak tuttuktan sonra, bu Avustralyalı vücudundan ilk insan şeklini, tahminî olarak, meydana getirmişler. Görmüşler ki bu teşekkül ilk maymun ceddi yapılışına çok benzeyiş gösteriyor. Bu suretle müşterek cedde doğru ilk adım atılmış.

Şimdi sıra, "bu müşterek menşeden sonra insanla maymun arasındaki büyük farklar nasıl vücut bulmuş?„ sualine gelmiş.

Büyüyünce, çocuk kalan yahut vahşileşen maymunlar

Bunun üzerine, bilginler, Şimpanze ile Gorili çocukluk halinde gözden geçirmişler. Bakmışlar ki bu iki çeşit maymunun çocukları biribirine çok benziyorlar. İkisi de doğuşta insan yavrusundan daha küçüktür. İkisinde de kafatası yuvarlaktır. Kafa kemiklerinde çıkıntı yoktur. Fakat büyüdükçe bu iki çeşit maymun biribirinden büsbütün ayrılır. Gorillerde kafada çıkıntılar peyda olur. Kemikler büyüyüp kabalaşır. Göğüs genişler. Adaleler fevkalâde büyür. Çene kemikleri genişleyip kuvvetlenir. Hayvan da tabiat itibarile vahşî ve yırtıcı olur. Halbuki Şimpanzede kafa sivrileşir, fakat çıkıntılar göstermez. Vücut çocukluk şeklini muhafaza eder. Hayvanda da çocukluk tabiatları baki kalır. Şimpanze daima oyuncu ve mukallittir. İnsanda ise bu ikisinden tamamile farklı olarak (Beyin) tekâmül etmiş ve zekâ son haddini almıştır. Gorilde (Beyin) diğer iki çeşit maymundan büyükse de onlarınki kadar iyi işlemez.

Şimdi vücuttaki bu farklar acaba nereden geliyor?

(Beyin) deki tılsımlı bez

Fen adamları bunun da sebebini kolayca bulmuşlar. Bakınız nasıl: Kafatasının içinde tılsımlı bir bez (gland) vardır. Buna (Pituitary gland) derler. Bu, hormon denilen bir çeşit mayi hasıl eder. Bu çeşit hormonun vazifesi büyümeye yardım etmektir. Bu bez çocukken büyür ve fazla hormon hasıl ederse, çocuk bir (Dev) haline gelir. Vücudu büyür, boyu uzar. Arasıra rastladığımız, sinemalarda, sirklerde gördüğümüz (Dev) adamlar böyle meydana gelmiştir.

Eğer bu beyin bezi, büyüdükten sonra genişler ve fazla hormon çıkarmağa başlarsa, o vakit garip bir hal baş gösterir. İnsanda çene kemikleri, yüz ve alın kemikleri, biçimsiz bir surette büyümeye başlar. Göğüs genişler, eller ve ayaklar uzayıp hantallaşır. Vücut kılları sertleşip kabalaşır.

Bir de bunun aksini düşünelim: Beyin bezi çocuklukta küçük olursa o vakit ne olur: O vakitte çocuk büyümez. Mini mini bir mahlûk olarak kalır. Çocuk, orta yaşta bile, çocukluğunu muhafaza eder. Dimağ da çocuk kalır.

İşte tekâmül esnasında maymunlar ve insan arasındaki büyük farklarda bu tılsımlı bezin rôlü büyük olmuştur. Dikkat edersek Gorillerdeki kemiklerin kabalığı, fazla inkişafı, yaş kemale erdikten sonraki Pituitary hormonlarının fazlalığında görülen hallerin aynidir. Şimpanzenin az tekâmül etmesi ve düşünce ve şekil itibarile çocuk kalması da hormonların azlığının tesirile meydana gelmiştir. Tekâmülün bu devresinde, Goril kuvvet noktasından kazanırken, insan da dimağını tekâmül ettirmiş ve zekâca kazanmıştır. İnsan kemal devrinde, müşterek ceddin çocukluk şeklinde, kafatası, yüz ve vücut biçimlerinde muhafaza etmiştir.

Rahimde iken insan kuyrukludur

İnsan ve antropoid maymun çocuklarının rahimdeki hayatı da gözden geçirilecek olursa, yine bir benzeyişe tesadüf edilir. Bu iki ayrı mahlûk, rahimde de ayni tekâmül devrelerini geçirirler. Altıncı haftada çocukta uzunca bir kuyruk vardır. Bu kuyruğun 10-12 boğumu bulunur. Yedinci haftadan itibaren artık kuyruk büyümez. Sekizinci haftada kaybolur. Antropoid maymunlar da rahimde bu kuyruk safhalarını geçirirler.

Maymun da apandisit hastalığına tutulur

Antropoid maymunlarla insanlar arasında hastalanmak noktasından da bir benzeyiş vardır: İnsanlarda sifilise tutulmak çok kolaydır. Şimpanzeler de sifilisi virusundan müteessir olurlar. Fakat insandan daha az derecede. Eski dünya maymunları ise frengi mikrobundan hiç müteessir olmazlar. Kapalı yerlerde yaşıyan, insan yemekleri yiyen maymunlarda (apandisit) hastalığına tesadüf edilir.

İşte bütün bunlar da insan ile maymun arasındaki benzerlikleri kuvvetlendirir.

Kan üzerinde yapılan tecrübelerde antropoid maymunlarda da insan kanındaki ayni aksülamellere rastlanmıştır. Eski dünya maymunlarında bu aksülameller daha azdır; Yeni dünya maymunlarında ise hiç yoktur.

Kemik hazineler

Buraya kadar edinilen bilgiler, insanla antropoid maymunların ayni menşeden geldiklerine âlimleri inandıracak delillerdir. Yalnız bunu tamamlamak için ilk (maymun-insan) ların iskeletleri bulunması lâzımdır. İşte arkeoloğların, yorulmak bilmez kazıları (hafriyat) yeraltının kemik hazinelerinin en kıymetlilerini meydana çıkarmıştır. Bulunan kafatasları, aşağı yukarı, bir milyon sene evvel yaşamış olan insanların nasıl maymuna benzediklerini, müşterek menşenin tahmin edildiği gibi bir çeşit (insan - maymun) olduğunu isbat etmiştir.

Bunlardan (Trinil maymun - adam)inin üst kafatası Cavada bulunmuştur. Bu kafatasına göre; takribî olarak teşkil edilen baş, insan ile maymun arasında bir şekil göstermektedir. Alın basık ve geriye çekilmiştir. Göz çukurunun yukarısı çıkıktır. Çeneler maymun çenesi gibi ve çok kuvvetlidir. Bu insan cinsine fen adamları (Pithecanthropus Erectus) demişlerdir. Bu kafatası, ele geçirilen en eski insan kafatasıdır. Dört yüz elli bin sene evveline ait bir devirde yaşamıştır. Şimdi Hollânda müzesindedir. Bundan sonraki, 200 000 sene evvelki devre ait bulunan kafatası (Piltdoivn) adamının kafatasıdır. Bu kafatası ile alt çene kemiğinden ibarettir. Bu kafatasında baş biraz daha yuvarlaklaşmış, çene biraz daha az maymun çenesi olmuştur.

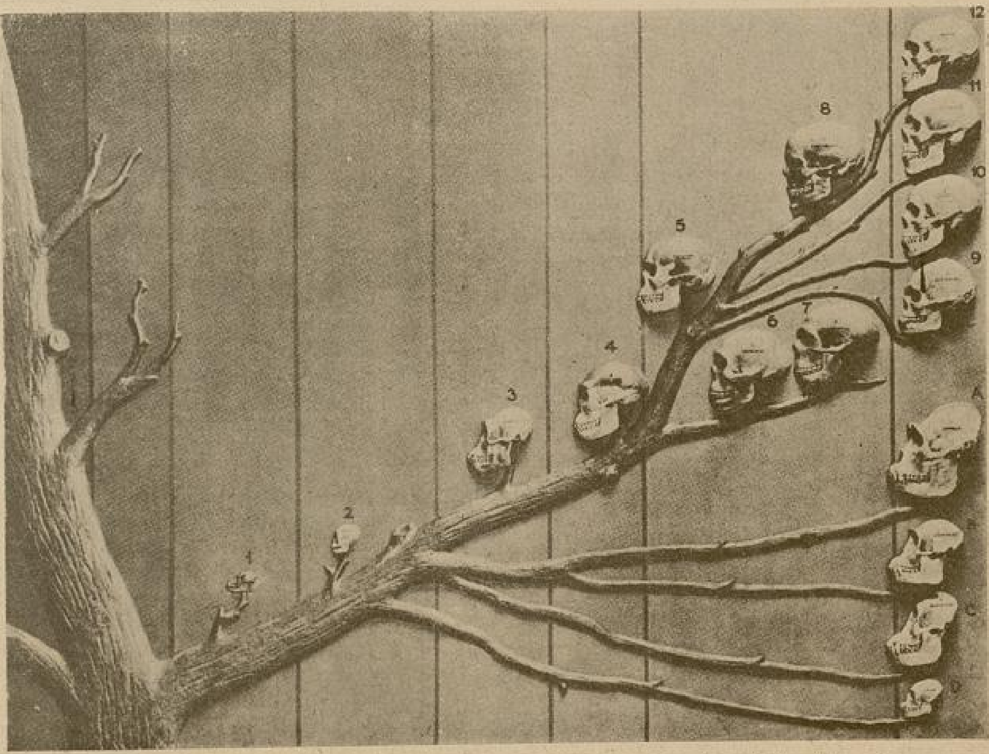

«İnsanın şeceresi»

1: Maymunun iptidai şekli. Fosil olarak bulunmuştur; Orijinali: Amerika tarihi tabii müzesindedir.
2: Antropoid maymunun iptidaî şekli. Orijinali: Almanyada Stutgart müzesindedir
3: Antropoidlerin ilk ceddi.
4: Cava (maymun-adam) ı kafatası
5: (Piltdoivn) adamı kafatası İngilterede bulunmuştur.
6: Haydelberg adamı kafatası
7: Neandertal adamı kafatası.
8: Kromanyon adamı kafatası Fransada. bulunmuştur.
9: Avusturya yerlisinin kafatası.
10: Hottantot zencisinin kafatası.
11: Çinli kafatası.
12: Beyaz ırkın kafatası.
A: Goril kafatası.
B: Şimpanze kafatası.
C: Orangutan kafatası
D: Gibbon kafatası.

Üçüncü kafatası da yine o devre ait olup Almanyada bulunan Heydelberg çene kemiğinin yardımile teşkil edilmiştir. Bu da yine maymunla insan arası bir mahlûkun başını meydana çıkarmaktadır.

Yerden çıkarılan kafataslarının en mühimlerinden biri de (Neandertal) adamının kafatasıdır. Şimdi Parisin (Tarihi tabiî müzesi) inde bulunan bu kemikler kafatası ile çene kemiğinden ibarettir. Bunun temsil ettiği adam Avrupada taş devrinde yaşamış olan insandır. Artık bu kafatasında maymun hususiyetleri azalarak insan vasıfları çoğalmıştır. Bu başa göre teşkil edilen insan vücudu çok kuvvetlidir. Çene, el ve ayak çok sağlam kemiklerden meydana gelmiştir. Bu başta yüzün öne doğru çıkmış şekli daha az fark edilir.

Fransada (Kro-manyon) da bulunan kafatasında tekâmül daha ileri gitmiştir. Bugün Paris müzesinde bulunan bu kafatasından teşkil edilen adam, artık maymunluktan iyice uzaklaşmış ve iyice insan şekli almıştır. Bununla beraber maymun hususiyetlerinden tamamile kurtulmamıştır. Bu insanlar bundan 200 000 sene evvel başlamış olan devrin son zamanlarında yaşamıştır.

Şimdi bir sual karşısında kalabiliriz: Bu insanların bundan kaç yüz bin sene evvel yaşadıklarını nasıl biliyoruz ?. Bunu bize öğreten (tabiat kitabı) dır. Bu kitabın sahifeleri bize yaşanılan devirleri öğretir. Bir tavanarasına birçok eşyanın, birbiri üstüne istif edilmiş olduğunu farz edelim. Bu eşyadan oraya en eski konmuş olanlar hangileridir ? Tabiî en aşağıdakiler değil mi ?. O tabakanın üstündekiler biraz daha sonra konmuş, en yukarıdakiler de en sonra istif edilmişlerdir. İşte yerin aşağılarına doğru sıralanmış olan toprak ve kaya tabakaları da böyledir. Bunlardan en aşağıdakiler en eski zamanda

— Arkası 21 inci sayfada —

PARİS

Paris bir cazip kızdır. Fakat onun kollarında saklı ikinci bir şehri, sefahat beldesini tanımağa heves etmemelidir.

Yazan : Vedat Ürfi Bengü

[Uzun yıllardanberi Pariste yaşamış Bay Vedat Ürfi bize Paris içindeki ikinci Parisin içyüzünü anlatıyor. Bu yazı serisi bizi, Avrupanın en calibi dikkat köşelerinde gezdirecektir.]

Dünyanın en muhteşem bir bayındırlık eserini görmek isterseniz Parise geliniz.

Dünyanın en iğrenç pisliklerini görmeğe heveslenirseniz yine Pariste bir dolaşınız.

"İhtişam„ ile "alelâde„ lik; "saadet„ ile "sefalet„; "temizlik„ ile "pislik„, dünyanın hiçbir yanında bu kadar yanyana, böyle içiçe uyuşamamış, kaynaşamamıştır.

Paris, ışıklar beldesidir, bu muhakkak.

Parisin füsunu Avrupanın hiçbir şehrinde belki yoktur, bu söz götürmez.

Paris bir medeniyet âbidesidir, rakipleri yarışamaz.

Paris bir sefahat merkezidir, dünyanın hiç bir tarafında eğlence âlemleri onun sinesinde yaşayanlar kadar zenginleşememiştir.

Fakat.... Paris bir felâket yuvasıdır. Her köşesi bir sır taşır, her yanında göze görünmez tehlikeler av bekler.

Bir yabancıya yalnız başına Parise gitmesi tavsiye edilemez. Mutlaka bir tanıdık lâzımdır. Fransanın baş şehri öyle baş döndürücü bir çarktır ki gelen bir yabancıyı, köyünden ilk defa şehre giden bir köylü gibi sersem eder, duraklatır, korkutur. O yabancı, hiçbir şey anlayamaz. Gördüğü kuru kalabalık arasına bile katılamaz. Parisi lâyıkile anlayabilmek nasıl başlıbaşına bir sanat ise, caddelerde yürümek te o derece meleke isteyen bir iştir. Her caddesinde sanki bir şehrin başka bir şehre akını vardır. Her meydanı sanki bin bir çeşit nakil vasıtasının bir muharebe yeridir. Her caddesi biribirine benzer. Sağa bakayım, sola bakayım demeğe ne vakit vardır, ne müsaade.

Fakat onların kollarında saklı ikinci bir şehri; sefahet beldesini tanımağa haves etmemelidir...

Durmak için durma usulünü bilmek, yürümek için Pariste yürüme usulünü kavramak gerektir. Başı, sonu bellisiz bir çarkın üstüne birkaç milyon kişi oturtmuşlar gibidir. Koşan koşana, yarışan yarışana. Treni uçar, tramvayı uçar, otomobili uçar, insanı uçar. Hepsi de biribirine sanki kırk yıllık sevdalı gibi yapışıktır. Aralarından başka bir insanın geçmesine fırsat bile vermezler.

Sokaklar, su yerine insan taşan çılgın nehirleri andırır.

Her şehirde ulusal bir renk az, çok vardır. Burada rastlanılmayan şey işte budur. Burası beynelmilel bir sergiye çok benzer. Yeryüzünde mevcut ırkları tanıyabilmek için memleket memleket dolaşmağa lüzum yoktur. Milletlerin topu buradadır.

Dünya sanki burada toplanmıştır. İspanyolun ateşli hovarda kadınının az ötesinde Çinin sapsarı soğuk çiyanına rastlayabilirsiniz. Şık İngiliz lordunun puro dumanları arasında, yanıbaşında yürüyen Afrikalı bir kabile reisinin yüzünü görürsünüz. Hintli, Rus, Tatar, Amerikalı, Tunuslu, İsveçli, Habeş, Arap, dünyada ne çeşit ırk varsa hepsinden yüzlerce nümune buraya serpilidir. Buralarda dolaşmak için kıyafet değiştirmelerine de lüzum yoktur. İsteyen muhite uyar, isteyen millî kıyafeti muhafaza eder. Kimse, kimseye aldırmaz. Tuvaleti bütün dünyaya kraliçe şık Parisli kadının koluna sürtünerek geçen yarı çıplak Madagaskarlı arap bile göze batmaz. Tasmalı bir deve yavrusunu ardında sürükleyen Amerikalı artist, fino köpeğini kucaklamış bir İngiliz kadını kadar tabiî görünür. Buraya gelen herşey bu kadar "tabiî„leşir ve burada yaşayan, herşeyi bu kadar tabiî görmeğe alışkındır. Yanıbaşından, anadan doğma birisi geçse ona bile belki başını çevirip bakmaz.

Bu kayıtsızlığı veren şey, terbiyeden ziyade "orijinalite„ ye alışkınlıktır. Paris, dünyanın en orijinal memleketidir. Başka yerlerde harikulâde gibi benimsenen tablôlar, burası için bir sadeliktir. Orijinalliği, binalarının heybetinde veya caddelerinin azametinde değildir. Her büyük şehirde bunlar

Fransanın baş şehri, eglenmeğe gelen binbir çeşit ve her sınıf sefahet düşkününü tatmin etmeğe mecburdur.

vardır. Belki Paristekiler bunların en mükemmelleridir. Buraya akın akın yabancı çeken şey, sefahat âlemlerinin hiçbir memlekette rastlanılamıyacak olan genişliğidir. Burada sefahat mübahtır. Bu yerde eğlenmek bir kanundur.

Buraya gelenler pek tabiî olarak sınıf sınıftır. Herşeyden önce burası Avrupanın bir ticaret merkezi, Avrupa ticaretinin birçok şubelerinin baş komisyoncusudur. En büyük müesseselerin umumî vekilleri buradadır. Bu sebeple, her büyük tacir mutlaka buraya uğrar. Burası bir medeniyet merkezidir. Büyük müzeleri, eşsiz tiyatroları, göz kamaştırıcı gazinoları görülmeğe değer. Meraklı kütleler bu itibarla buraya gelmeği bir vazife bilirler. Bu muazzam şehir bir acentedir. Fransada işsizlik hükmettiği devirlerde bile, kendi insanına bulamasa da yabancılara, yine yabancı ülkelerde iş bulur. Gelen Fransada çalışamaz, çalıştırılmaz, fakat yabancı memleketlerde ona iş bulunur. Binaenaleyh dünyanın hangi köşesinde barınabileceğini öğrenmek isteyen de buraya başvurur. Fakat Parisi Paris yapan bunların hiçbirisi değildir. Parisi, Parisliğe yükselten "ışıklar beldesi„ olmasıdır. Bu lâkabı ona verdirten şey, acaba aydınlığı mıdır?.. Berlin de onun kadar aydınlıktır, Nevyork ta ondan aşağı kalmayan bir ışık yuvasıdır. Bura a bu adı verdirten şey, buraya akın akın seyyahı çeken en büyük hususiyettir ki bu, ticaret işlerinden de, diğer sebeplerden de üstün bir mıknatıs gibidir. Bu, dünyanın mamur bir şehri içinde saklı bulunan "Bin bir gece„ şehridir. Lordu bunun için gelir, ledisi bunun için gelir, Madagaskarlı bunu merak ettiği için gelir, Hintli bu âlemi tanımak ve tatmak için gelir. Çeker sebep, yalnız mamur bir şehir, güzel bir belde görmek hevesi olsaydı, o lort, bu ledi, beriki Madagaskarlı veya Hintli, Berline de gidebilirdi.

Fransanın baş şehri, eğlenmeğe gelen bin bir çeşit ve her sınıf sefahat düşkününü tatmin etmeğe mecburdur. Hakkında yapılan reklâm, onu mahcup bırakmamalıdır. Dünyanın en temiz, aynı zamanda en pis şehri olmasının sebebi budur. Büyük lôkantalarında milyoner, yeryüzünün en muntazam servisini bulurken; yanıbaşındaki küçücük lôkanta, bu yerlerin adına kapılarak gelen saf Madagaskarlıya dünyanın en murdar yemeğini yutturmağa çalışır. Amerikalı zengin, dünyanın hiçbir yerinde bulamayacağı muhteşem sefahat âlemlerinde eğlenirken; orta halli Afrikalı da, o güne kadar birşey görmediği için, Parisin en iğrenç batakhanelerinde en murdar sefahat baykuşlarına varını, yoğunu bırakır. Sefahat tuzaklarınının her cinsi, adamına göre, yanyana, kolkola, boyboy, çok ustaca hazırlanmıştır.

Çin lôkantası mı görmek istiyorsunuz?... Burada bulursunuz.

Japon sefahat yeri nasıl olur diye mi merak ettiniz?... Burada vardır.

Roma saraylarının sefahatı nasıl mıydı?... Halâ yaşayan canlı Roma sarayları karşınızdadır.

Bağdat saraylarında ne türlü müzek edilirdi?.. Sefahat tarihi bu şehrin sinesinde canlanmıştır.

Hattâ canınız Afrika kabileleri arasında eğlenmek mi istedi?... Afrika kabilelerinin şehvet diyarı Parisin ortasındadır. Sefahat ihtişamının yanıbaşında sefahatın o kadar da âdi tablöları yaşar ki!..

Paris, mamur Paris, güzel Paris, ışıklar Parisi, kolları arasında işte bu kadar murdar, bu kadar tehlikeli bir Paris daha taşır.

İşte bu Paris tehlikelidir. Bu şehir içindeki şehir, hayat düşmanıdır. Bu muhit baştan çıkarıcı ve felâket hazırlayıcıdır. Fakat ne çare ki, sefahata daima zayıf ve münhemik bir ruh taşıyan insan oğlunun en fazla rağbet ettiği de bu ikinci Paristir. Burada oynanan kumar, şehvet kumarıdır ve bu oyuna giren her oyuncu restini vermeğe mahkûmdur. Her gün yüz binlerce insan, bile bile, isteye isteye işte bu resti vermek için buraya gelir. Bu yerlerde Fransızı nadir görürsünüz. Spekülâsyon hep yabancıların parasıyledir. İstenilen dezaten budur.

Pariste geçirdiğim uzun yıllar esnasında, füsunkâr şehre ne kadar da acıdım. O, güzel ve cazip bir kız manzarasını taşır. Gören meftun olur. Fakat bu kızın, göğsünde sakladığı öbür şehri, o sahte ve yalan kokulu sefahat Parisini, her yanı çıbanlarla kaplı bir hastaya benzetirim. O, şuuru muhtel bir "para çekici„ ve "kan emici„ dir. Merhameti yoktur. Bunun içindir ki bir yabancıya yalnız başına Parise gitmesini tavsiye etmem. Güzel bir şehir görmek, göz kamaştırıcı bir mamure önünde hayran kalmak isteyen, Parisin iç açıcı her yanını gezmeli, Parisi mutlaka görmeli; fakat sefahat şehrini görmeğe heveslenmemelidir. Dünyanın en mamur "ışıklar şehri„ içinde saklı "sefahat diyarı„, görmekten sakınılacak derecede korkunçtur, güler bir kız maskesi altında bir azrail saklar.

No. 2

Küçük el çantasını aldı, bir mendil çıkararak gözünü onun yüzünden ayırmadan ölünün ağzından akan kan ve köpükleri sildi. Ondan sonra uzun bir ah çekerek, birdenbire uyanmış gibi yüzüme baktı ve ayağa kalkarak:

"Kızım, polise haber ver!„ dedi. Bana sen diye hitap etmesinin bende uyandırdığı tesiri tarif edemem. Sanki Madam artık bundan sonra onun yanında kimsenin bulunmıyacağını anlamış gibi bana, bir dost muamelesi ediyordu. O zaman ona sordum:

— Bir hırsızdır değil mi?

— Onun bir hırsız olduğuna cidden inanıyor mıydınız?

— Doğrusunu söylemek lâzım gelirse buna inanmıyordum; fakat herkese o kadar iyi kalple ve tatlılıkla muamele eden Madamın, sebepsiz olarak birisini öldüreceğine ihtimal vermemiştim. Onun Madama işkence ettiğini, şantaj yaptığını ve onu tehdit ettiğini zannetmiştim.

— Hanımınıza karşı olan bu derin rabıtanız tebrike şayandır. Fakat onu böyle çocukca bir yalan söylemeğe teşvik etmekle vaziyetini daha vahim bir şekle sokmuş oldunuz. Maznun size ne cevap verdi?

— Hiç... Odadan çıktı.. koridorda birkaç adım attı.. Şimdi yaptığı gibi ellerini uğuşturuyordu. Sonra benim odama girerek yatağım üzerine kendini attı, polisler gelinceye kadar yerinden kıpırdamadı. Hava soğuktu, üstüne bir örtü vermek istediğim zaman onun uyuduğunu gördüm. Ancak memurlar geldiği zaman uyandı.

Reis heyeti hakimeye döndü:

— Şahide soracak sualleriniz var mı?

Müddeiumumî sordu:

— Matmazel Larivyer! takdire şayan bir sadakatla bize maznunu çok tatlı iyi ve hizmetcileri tarafından sevilen bir kadın olarak tanıtmak için, büyük bir gayret sarfettiniz. Buna itiraz edecek değilim. Fakat onun ahlâkı hakkında birşey söylemekten çekindiniz. Burada biz, onun meselâ 1916 senesinde cephede ölen Jorj isimli bir İngiliz gencile ve uzun bir müfarekattan sonra tekrar Parise döndüğü vakit 1925 senesinde tanıştığı Herbert isimli adamla olan münasebetlerinden bahsedecek değiliz. Bundan evvel geçenlerin hepsini bir tarafa bırakacağız. Fakat 1928 senesindenberi siz maznunun hizmetinde bulunduğunuz halde, onun bir dostu olduğunu görmediniz mi?

— Kont Monti.

— Bunu herkes biliyor. Konttan başkasını?

— Mösyö Lö Kontu tanıdıktan sonra kimseyi görmedim. Buna yemin edebilirim.

— Kont Montiden evvel Bayanınızın hayatında başka bir adam bulunmadığına bizi temin edebilir misiniz?

— Bana sırlarını tevdi eylememiştir.

— Biliyorum; fakat bir arkadaşınıza aynen şu sözleri söyleyen siz değil misiniz: "Madamın ortalıkta dolaşmaktan vazgeçmesi için Mösyö Lö Konta derin bir surette bağlanmış olaması lâzım gelir!„ Bu sözleri söylediniz mi?

— Evet.. yani...

— Söylediniz mi yoksa söylemediniz mi?

— Evet, Madamın Konttan evvel başka dostları vardı; fakat Madam tamamile serbesti, çocukları da yoktu.. dul bir kadındı.

— Evet... Fakat burada maznun, kusursuz ve kabahatsiz olduğu halde alçak ve namussuz bir adamın pençesine düşmüş bir kadın gibi müdafaa edilmemelidir. Ben, Gladis Eysenakın böyle hareket etmekle ilk tecrübesini yapmış olmadığını.. ve Bernar isimli çocuğun onu cinayete sürükleyecek kadar korkutmuş olmasının çok acaip görüleceğini isbat edeceğim. Maznun, kendisini mazur olarak göstermek istiyor. Halbuki Bernarın bu kadının iki suretle gadrine uğramadığını nereden biliyoruz? Burada alelâde bir Jigolo, kendisini bir kadın tarafından geçindiren bayağı sınıftan bir adam gibi gösterilerek alçaltılmak istenen bu delikanlı, çok terbiyeli ve çalışkan bir çocuktu. Onun aleyhinde böylece müstekreh bir takım tahminler yapmağa müsaade edecek hiçbir delil yoktur.

Edebiyat lisansını hazırlamakla meşgul olan maktul, Kartye Latende en mütevazi bir hayat geçirmekte idi. Üçüncü sınıf otellerden birinde küçük bir odada oturuyordu. Ölümünden sonra onun odasında ancak dört yüz frank gibi az bir meblâğ bulunmuştur. Elbiseleri alelâde idi ve mücevheri yoktu. Şimdi sizden soruyorum. Zengin bir kadın tarafından sevilen ve onu daima tehditlerile iz'aç eden bir Jigolo'nun hayatı bu mudur?

Muhterem hakimler, şu karşınızda duran kadının, kendi içtimaî mevkiine, servet ve güzelliğine güvenen ve onlardan kuvvet alan bu kadının, bu çocuğu baştan çıkarıp sonradan öldürmek için pençeleri arasına almadığını nereden biliyorsunuz? Kibar âleminde yaşayan bu gibi hafifmeşrep kadınlar, ötekilerinden daha korkunçturlar; çünkü onlar daha güzel ve daha bilmiştirler. Bu gibi kadınlara şan ve şöhret veren ikiyüzlülük maskesini çıkaralım ve nefretimizi yalnız bayağı fahişelere hasretmiyelim. Birinci kısımdan olan

bu Gladis Eysenak gibilerine sevgililerinin ruhu ve hayatı lâzımdır.

Maznun, Kont Monti ile alay etmiştir. Meçhul bir gençle onu aldatmakta bir saniye tereddüt etmemekle, o kibar adamın hislerile eğlenmiştir. Bernar'ın aklını almak için onunla oynamıştır. Fakat bu oyun tehlikeli olmuştur. Bir rövelver satın almış ve bu kadın önüne çıkmamış olsa, çalışkan, namuslu bir ömür takip ederek mes'ut ve belki de faideli bir adam gibi yaşayabilecek olan bu genci soğukkanlılıkla ve merhametsizce vurmuştur.

Maznunun avukatı, oda hizmetcisine hitap ederek sordu:

— Matmazel Larivyer, bir kelime daha... Bayanınız Kont Montiyi seviyor muydu? Buna, kadın hassasiyetinizle cevap veriniz.

— Ona tapıyordu Bayım.

— Teşekkür ederim. Yalnız bu tek kelime, müddeiumuminin güzel hitabetine bir cevap teşkil etsin! Bu alelâde bir kelimedir; fakat okadar doğrudur ki... O, sevgilisine tapıyordu. Kendisi çok sevdiği ve çok da kıskanç olduğu için, belki de, muvazenesini gaybettiği bir sırada, daldan dala konan sevgilisini kıskandırmak istemiştir? Peşini bırakmıyan bu çocuğa kendini verdi mi? Sonradan pişman olarak ve bir rezaletten çekinerek bir delilik anında onu öldürmek suretile hayatının sonuna kadar bunun cezasını çekmek istemedi mi? Kabahatli olduğu inkâr edilemiyen ve bittabi mücrim olan bu sevimli ve tatlı kadını, ne bileyim nasıl bir gulyabanî veyahut bir sinema vampiri yerine koyacak yerde, böyle bir ihtimali gözönünde tutmak daha sade, daha insanî ve mantıkî birşey olmaz mı?

Reis, şahidi dışarıya çıkarttı. Maznun ölecekmiş kadar yorgun ve bitkindi. Bazı dakikalar yüzünün çizgileri yalnız acı bir iç sıkıntısı ifade ediyordu.

Dışarı çıkarken oda hizmetcisi, ona cesaret vermek istiyormuş gibi bakarak gülümseyince maznun ağlamağa başladı. Yaşları renksiz yanaklarının üstünden akıyordu. Bunları elinin tersile sildi ve gözkapaklarını indirerek öylece kıpırdamadan durdu.

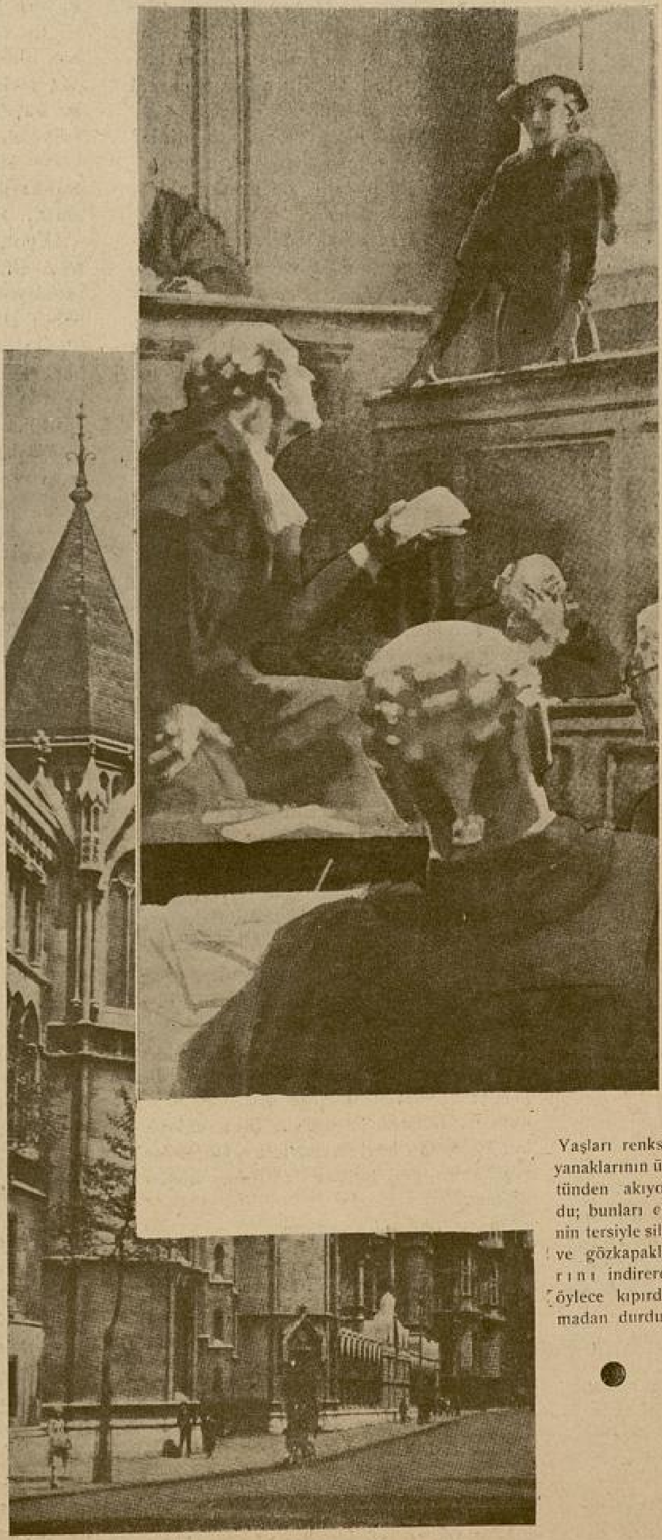

Yaşları renksiz yanaklarının üstünden akıyordu; bunları elinin tersiyle sildi ve gözkapaklarını indirerek öylece kıpırdamadan durdu.

Dışarıda yağmur durma bilmiyor ve hava gittikçe kararıyordu. Lâmbaları yaktılar. Bu sarı ışık altında maznunun yüzü birdenbire trajik bir mana aldı. Bu yüzün yaşı belli değildi.. Hatları hareketsiz duruyordu. Bütün hayatı güzel, derin ve sihirli gözlerinin içine sığınmış gibiydi.

Reis mübaşire seslendi:

— İkinci şahidi getiriniz.

İçeri giren şahidin isticvabına başlandı.

— İsminiz ve soyadınız?

— Kont Aldo Monti.

Uzun boylu, muntazam ve güzel yüzlü, kırk yaşlarında bir adamdı. Yüzü traşlı idi. Ağzının sert bir manası vardı ve uzun kirpikli gözleri kurşunî ve soluktu.

Dinleyiciler arasından birisi yanındaki kadının kulağına doğru eğilerek şu sözleri söyledi.

— Zavallı Aldo... Cinayetin ertesi günü bana ne dedi biliyor musunuz: "Ah azizim, niçin beni öldürmedi?.." Altüst olmuş ve mutad sükûnetini kaybetmişti. Ortaya serilen bu rezaleti hiçbir zaman affetmiyecektir.

— Nereden biliyorsunuz? Erkekler okadar acayiptirler ki... Bu kadın mutlak onun kıskançlığını tahrik için zavallı Bernarla münasebette bulunmuştur ve Monti'nin birşeyden haberi olmaması için de onu öldürmüştür. Bu, izzetinefis ve gururu okşayan birşeydir.

— Müdafaa tezi budur.

Bu sırada Reis şahide sordu:

— Cinayete takaddüm eden geceyi maznunla birlikte mi geçirdiniz?

— Evet Bay Reis!

— Onunla 1930 senesinde tanışmıştınız değil mi?

— Evet.

— Onunla evlenmek mi istiyordunuz?

— Evet...

— Gladis Eysenak evvelâ bu izdivaca razı olduğu halde sonra vaz geçti, öyle mi?

— Evet, vazgeçti.

— Bunun sebebi nedir?

— Madam Eysenak serbestliğini kaybetmek istemiyordu.

— Başka bir sebep göstermiyor muydu?

— Hayır, başka hiçbir sebep göstermiyordu.

— Bu talebinizi tekrarladınız mı?

— Birkaç defa...

— Bütün talepleriniz retle mi karşılandı?

— Evet.

— Son zamanlarda maznunun hayatında gizli bir aşkın mevcudiyetini sezmiş miydiniz? Bir rakibiniz olmasından şüphe ediyor muydunuz?

— Hayır, bir rakibim olduğundan hiçbir zaman şüphe etmedim.

— Cinayete tekaddüm eden ve sizin onunla birlikte geçirdiğiniz son geceyi anlatınız.

— Saat sekiz buçuk sularında onu evinden almağa gitmiştim. Her zamanki gibi idi. Yani ne meyus, ne de heyecanlı idi. Akşam yemeğimizi lôkantada yedik. Geceyi müşterek ahbaplarımız olan Persye'lerle birlikte dışarıda geçirdik ve saat üç buçuğa doğru avdet ettik. O gece benim otomobilim tamirde olduğu için, Madam Eysenak'ınkini kullanıyorduk. Onu kapısına kadar götürüp evime döndüm.

— Onun içeriye girdiğini gördünüz mü?

— Ben bittabi konağın kapısını açtırmak için aşağıya inmeğe hazırlanmıştım. Fakat rahatsızdım ve bütün gün ancak birçok aspirin alarak ayakta durabilmiştim. Hattâ otomobilde titriyordum. Bunun için Madam Eysenak merak etmiş ve benim arabadan dışarı çıkmama mani olmuştu. Hava pek soğuktu.. yağmur yağdığını ve kuvvetli bir rüzgâr estiğini hatırlıyorum. Mamafih ben onun merak ve telâşına güldüm.. çünkü bunun gibi ve daha büyük zahmetlere katlanmaya harp esnasında alıştığım için, böyle ufak tefek şeylere ehemmiyet vermiyordum. Hattâ bu yüzden aramızda şaka ile karışık bir kavga bile çıktı. Ben otomobilin kapısını açıp çıkmak istedim. Madam Eysenak mani olarak elimi tuttu ve alelâcele fırlayıp kaçtı. Bu esnada şoföre de beni eve götürmesini tenbih etti. Ben ancak onun elini öpecek kadar vakit buldum ve araba hareket etti.

— Mutlaka kendisini bekleyen Bernarı görmüştü.

Kont Monti kuru bir sesle cevap verdi:

— Mutlaka...

— Ertesi güne kadar Madam Eysenaktan haber alamadınız mı?

— Aramızda mutabık kaldığımız gibi, eve gelirgelmez ona telefon ettim. Kimse cevap vermedi. Onun uyuduğunu zannettim. Oda hizmetcisi felâketi haber vermek için beni uyandırdığı vakit saat altıyı biraz geçiyordu. Bana bir saniye kaybetmeden alelâcele gelmemi söyledi. O dakikada benim ne hale geldiğimi siz tasavvur ediniz. Madam Eysenakın evine vardığım zaman artık polise haber verilmişti. Evi hıncahınç buldum. Zavallı adamın cesedi de soğumuştu artık...

— Maktulü hiç görmemiş miydiniz?

— Hiçbir zaman.

— İsmi de bittabi sizce meçhuldür.

— Evet, tamamile.

— Muhterem hakimler, şahide soracak başka sualleriniz var mı?

Müdafaa avukatı suallerine başladı.

— Sizin kendi dostlarından bir madama karşı iltifat göstermenizden dolayı, maznunun sizi kıskandığı doğru mudur? Bu hususta size şikâyet edilmiş miydi?

— Hatırlamıyorum.

— Biraz düşünüp hatıralarınızı yoklar mısınız?

Kont Monti nihayet cevap vermeğe mecbur kalmıştı.

— Filhakika son zamanlarda madam Eysenak kıskançlık ediyordu ve herşeye çabuk hiddetleniyordu.

Müdafaa avukatı güç zaptettiği bir muzafferiyet hamlesile cevap verdi:

— Evet, bu alâmetler Bernarı tanıdığından bir müddet evvel başlamıştı. Bu da, biraz evvel muhterem hakimlere anlatmak istediğim vaziyetle tetabuk etmiyor mu? Yalnız kalmış olan bu zavallı kadın, sevdiği tarafından aldatılıp tahkir edildiği için, tanımadığı adamdan şefkat ve aşk kırıntıları bulmak ve bununla müteselli olmak istemiştir.

Geniş ve ince ellerile önündeki demir çubuğu sinirli hareketlerle ezmeğe çalışan Monti asabiyetle cevap verdi.

— Ona karşı şefkatim eksilmemişti.

— Öyle mi?.. Hiçbir zaman mı?

— Madam Eysenaka karşı en büyük bir muhabbetle bağlı idim ve bütün arzum onunla evlenerek bir yuva kurmaktı. O, bunu istemedi. Binaenaleyh benim bazan hariçte masum eğlenceler aradığım için tahtiye edilmem doğru olamaz.

Reis, mazmuna döndü..

— Sizin şayanı hürmet bir ömür sürmeniz kabildi ve bu kendi elinizde idi; fakat tehlikenin getirdiği heyecanı ve tesadüflerin getirdiği aşkı tercih ediyor olmalısınız?

Kadın cevap vermedi. Gözle görülecek derecede titriyordu. Müdafaa avukatı, tekrar Montiye dönerek sözünde devam etti:

— Sizin gibi, talihsiz kadın tarafından sevilmiş olan bir adamın, onun gibi zayıf ve müşfik bir kadın hakkında ortaya atılmış olan ve onu bir deli, bir müfsit olarak tanıtan rivayetleri tasdik etmesi mümkün müdür? Sizden başka kim ona karşı müsamahakâr olabilir? Sizde kendisine karşı ciddî bir merbutiyet hissetseydi bu, belki onu kurtarırdı?

Bu sözleri söylerken, avukat, meşhur olan billûr gibi yüksek ve pürüzsüz sesini yükseltiyor ve sözlerine daha büyük bir kuvvet vererek devam ediyordu:

— Mösyö, beni çok müşkül bazı sarahatler dermeyanına mecbur edeceksiniz... Buna müteessifim, fakat...

Evet, biraz sertçe söyliyeceğim için beni affediniz; fakat madam Eysenakı tanıdığınız zaman malî vaziyetiniz bir parça müşkül bir halde değil miydi?

Gazetecilerin oturduğu sıralarda bir hareket oldu ve muhbirler ellerindeki kâğıtlara stenoğrafile şu cümleleri yazdılar:

"Beklenmedik bir hadise oldu... Reis celseyi tatil etti. Tekrar toplanıldığı zaman şahit şu beyanatta bulundu..."

— Hakikat şudur ki arazisi parasından çok olan ailem hiçbir vakit, içtimaî mevkiile mütenasip bir ev sahibi olamamıştır. Mamafih ne İtalyada, ne de Pariste, bir ferd benim borç veya israf ettiğimi; veyahut sefih bir hayat sürdüğümü söyleyemez. Madam Eysenakın mühim serveti, nazarımda onun şahsî cazibe ve liyakatından daha az şayanı ehemmiyetti. Onun servetini bizim birleşmemize bir mani addetmiyordum? Çünkü evlendikten sonra iyi ve parlak bir hayat geçirmek istiyordum. Nişanlıma, onunkine nazaran daha az olan servetimi unutturacak kadar büyük bir isim veriyordum.

Bugün benim malî noktadan müşkül bir vaziyette olduğumdan bahsedilmesi çok gariptir.

Bu sözlere reis cevap verdi:

— Mahkeme, şahidin kibarca hareket tarzı karşısında hürmet duymaktadır. Çekilebilirsiniz Bay Mübaşir, öteki şahidi getiriniz.

İçeriye kürklere bürünmüş beyaz yüzlü ve gözlerinin üstünde kısa siyah bir vualetle güzel bir kadın girmişti. Yemin etmek için uzun siyah eldivenlerini ağır ağır çıkardı.

— İsminiz ve soyadınız?

— Janin Persye

— Yaşınız?

— Yirmi beş

— San'atınız?

— Yoktur.

— Sizi, cinayete tekaddüm eden geceyi maznunla birlikte geçirdiğiniz ve onun samimî bir ahbabı olduğunuz için çağırdık.

(Arkası var)

HAYATI UCUZLATMAK

VE

ÜNİVERSİTEDE YAPILAN ANKET

Yazan:
Sabih Alaçam

Hayatı ucuzlatmak, hayat pahalılığının önüne geçmek için hükûmet muhtelif tedbirler alıyor. Et fiatının ucuzlamasını diğer gıda maddelerinin ve giyim eşyasının takip etmesi için tetkikler yapılıyor. Bu tetkikler, icra safhasına geçmeden önce, müsbet neticeler vermesi için, tamamen ilmî bir süzgeçten geçiriliyor. Nitekim İktisat Vekâletinin izhar ettiği arzu üzerine, fakir, orta sınıf ahalinin ihtiyaçlarının tesbiti zımnında, İstanbul üniversitesi İktisat Fakültesi faaliyete geçmiştir.

Bu hususta kendisile görüştüğüm genç ve sevimli Dekan Bay Ömer Celâl Sarc bana şunları söyledi:

"— Mevzuubahs meseleyi tetkik için evvelâ fakir ve orta halli ailelerin varidatlarını, nasıl ve nelere sarfettiklerini tesbit etmeği düşündük. Bunu temin maksadıyle de talebemiz tarafından geniş bir anket yapılacaktır. Hazırlanan defterlere örnek olarak seçtiğimiz ailelerin sarfiyatı yazılacak, âzamî bir senelik tetkikat neticesinde fakir ve orta halli ailelerin hakikî ihtiyaçlarının nelerden ibaret olduğu anlaşılacaktır.

Bu tetkiklerin yerine getirilmesi için, her talebe, kendisine tahsis edilen ailenin nezdine haftada bir kere gidecek, sarfiyatın cinsi ve bedelini kaydedecektir.

İstihdaf etmek istediğimiz gaye iki noktaya müteveccihtir.

1 — İaşe, oturma, giyinme, eğlence ve tedavi için sarfedilen para mikdarı, o aile varidatının yüzde kaçını teşkil ediyor?

2 — Muhtelif eşyanın her birinin giyim hususundaki ehemmiyeti nelerdir.. ve bu ehemmiyetin katî ve ilmî olarak tesbiti.

Fakir ve orta halli sınıfın tayini için de İktisat Vekâleti Konjöktür servisi tetkikat yapmaktadır. Onların üzerinde durdukları ve kararlaştırdıkları hadler, mesaimizin esasını teşkil edecektir.

Çalışmamıza, evvelâ maaşla geçinen halk üzerinde başlayacağız. Bilâhara serbest meslek erbabının geçim şartları de, aynı metot dahilinde olmak üzere, tesbit edilecektir.

Yapılacak ankette ufak bir hatanın bulunmamasına dahi, fakir ve orta halli tabakanın vaziyetlerinin ıslahını temin gayesile, fevkalâde dikkat ve itina olunacaktır.

Bu işteki muvaffakiyetimizin derecesi, talebemizin gösterecekleri heves ve mesaiye bağlıdır. Onların çalışmaları da fakültemizin profesör, doçent ve asistanlarının daimî bir kontrol ve murakabelerinden geçecektir.

Çalışmamıza pek yakında başlayacağız.

Anket, memleketimiz için yeni bir şeydir. Vakıa, bu kabil istatistikler, müteaddit defalar muhtelif Avrupa ve Amerika memleketlerinde tatbik olunagelmiştir. Fakat bizde ilk defa yapılmaktadır. Onun için, belki tatbikatta biraz müşkülâtla karşılaşacağız. Yukarıda da söylediğim veçhile, bu hususta talebemize güveniyoruz.

Alınacak neticeleri İktisat Vekâletine bildireceğiz.„

Bay Ömer Celâl Sarc'ın mütalâalarını dikkatle dinledim ve çalışmalarının muvaffakiyeti için yürekten temennilerde bulundum. Netice itibarile şu anlaşılıyordu ki: hayatı ucuzlatmak için esaslı tetkiklere başlanmıştır. Fakat gıda, giyim ve barınma maddeleri üzerinde acaba ne gibi ucuzluklar temin olunabilir? İşte bütün bu tetkikat ve çalışmaların muhassalası da bu değil mi idi?

Bu hususların tayin ve tesbitinde ihtisas sahibi olan ve İstanbul halkının sempatisini kazanmış bulunan Şehir Meclisi âzasından ve Ticaret Odası müdürlerinden Bay Galip Bahtiyar Göker ile konuştum. Bay Galip Bahtiyara nazaran:

1 — Et,
2 — Ekmek,
3 — Pamuklu kumaşlar,
4 — Zeytinyağı,
5 — Kundura,
6 — Balık fiatları evvelki senelere nisbetle ucuzlamıştır; yalnız, etin nakliye masraflarında tenzilât yapıldığı takdirde fiatının biraz daha inmesi mümkündür.

Bundan başka Bay Galip Bahtiyar Göker, ekmek fiatının da 1.5 kuruş indirileceği iddiasındadır. Diyor ki:

"— Ekmek fiatlarının da indirilmesi mümkündür. Randıman mikdarını "85„e çıkarmak suretile (mevcut randıman mikdarı 80 dir.) bir kilo ekmeği 1.5 kuruş daha ucuza maletmek mümkündür ki, bu da az bir yüzde nisbeti değildir.

Bir de yünlü kumaşların fiatlarının bir mikdar daha tenzil edilebileceği mütalâasındayım. Yünlü kumaşların yapılış tarzlarında temin olunabilecek ufak tefek farklar ile, yani teknik bir tekâmülle ve satış bedellerinin sıkı kontrolu ile bu, elde edilebilir ve fiatlar yüzde 5 nisbetinde iner.„

Acaba fakir ve orta halli bir ailenin bir aylık sarfiyatı nelerdir?

Bu hususta benim yaptığım müşahedeler şu neticeyi vermiştir.

Karı ve kocadan ibaret iki kişilik fakir bir ailenin aylık masrafı:

Kira	8	lira
Gıda	25	„
Giyim	7	„
Eğlence	6	„
Müteferrik	4	„
Yekûn	50	„

Yine karı ve kocadan ibaret iki kişilik orta halli bir ailenin aylık masrafı:

Kira	20	lira
Gıda	45	„
Giyim	20	„
Eğlence	15	„
Müteferrik	10	„
Yekûn	110	„

RESİMLİ AY MATBAASI TÜRK Lt. Ş.

YARIM AY
VE
RESİMLİ AY

Okuyucularına bütün neşriyatını

% 50

tenzilât ile vermektedir. Parasız gönderilen kataloğumuzu hemen taleb ediniz.

BU BİR SEVDA MASALIDIR

Yazan: CAHİT UÇUK

Recep, türkü söyliyerek hayvanının sırtını kaşağılıyordu. Beyaz kısrak, bazan gıcıklanıyor gibi yerinden sıçrıyor, bazan okşanan bir kuzu gibi uslu ve memnun duruyordu.

Ahırın tepesindeki dam penceresinin yuvarlak deliğinden giren güneş ışıkları, Recebin başını okşayarak süzülüyor, beyaz kısrağın sırtını ısıtıyordu.

Receple beyaz kısrak, yıllardanberi dosttular. Delikanlının babası öldükten sonra, iki odalı damda kısrağıyle yalnız kalmıştı. Hayvan, onun derdini anlamış gibi, Recebe daha yakın, daha uysal davranmış; Recep gönlünü yakan hasretin bütün ateşini, onu sevmekle hafifletmiş, aralarında sessiz, dilsiz bir dostluk başlamıştı.

Recep, her sabah döşeğinden fırlıyarak ahıra gidiyor, kalın fakat dolgun sesile türküler söyliyerek hayvanını timar ediyor, sonra beraberce avluya arabayı hazırlıyor, beyaz kısrağı koşarak, yük taşımağa gidiyordu. Kış, yaz arabası boş kalmıyordu.

Köyün en uysal görünen, hakikatta en ateşli delikanlısıydı. Uzun boylu, güçlü kuvvetli idi. Tuttuğunu koparır, zorlu işleri kolaylıkla başarırdı. Güneşe bakarken kısılan açık renk gözleri, hasımlarının yüzünde, çelik gibi sert pırıltılarla yanarak dolaşırdı. Erkeklerle konuşurken gülmeyen yüzü, kadınlar ve çocuklarla meşgul olurken, tatlı bir rikkatle yumuşardı. Zayıflara yardım eder, kuvvetlilerle döğüş ederdi. Köyde, Recebin dostu kadar, düşmanı.. seveni kadar, çekemiyeni vardı.

Beyaz atın çektiği sarı boyalı, yeşil tekerlekli yük arabasının üstünde onu görenler ya kıskanır, yahut memnuniyetle gülümserlerdi.

Köyün genç kızları için Recep, bir hulya, bir rüya idi. İş görürlerken, nakış, çorap işler, halı dokurlarken; Recebin uzun boyu, sağlam vücudunu düşünür, onun dudaklarından eksik olmayan sevda türkülerini mırıldanırlardı.

***

Beyaz kısrağın sırtı, bacakları, boynu pırıl pırıl olarak temizlenmişti. Recep, dudağında türküsü dinmeden, yemliğin içine bir tas dolusu arpa dökerek, ince samanla karıştırdı. Kısrak, nazlı nazlı kişniyerek, ön ayaklarile yerdeki gübreleri eşeliyor, başını Recebin omuzuna sürüyordu. Sonra yemliğin içine uzanarak ağzını köpükleyen bir iştiha ile yemeğe koyuldu.

Recep, kısrağın parlak beyaz sırtını okşayarak dışarı çıktı. Avlu güneş içindeydi. Kara taş çenberli kuyunun çıkrığında sarılı zincirin ucunda, kırmızı bakır su kovası, güneş ışığında kızıl pırıltılarla yanıyor; duvar dibindeki erik ağacı bahar açmış, ince dallarındaki beyaz goncalar, çiçekler, taze sabah rüzgârıyle titreşiyordu. Öbür yanda bir gübre yığını vardı. Kısrağını timarlamak için Recep ahıra girerken, dışarı fırlayan tavuklar gübreleri eşeliyor, buldukları arpa tanelerini yiyorlardı.

Recep, kuyuya yaklaşatı ve çıkrığı çevirdi. Zincirler ötüşerek yerlerinden oynadı. Kızıl bakır kova, kuyunun karanlık ağzından içeri dalarak, gözden kayboldu. Suya çarpan kovanın çıkardığı sesler, uğuldayarak, kuyunun ağzından fırladı, güneşli avlunun aydınlık havasında dağıldı.

Recebin pamuk gömleğinin kolları sıvalı, kabarık pazları görünüyordu. Hiç kuvvet sarfetmiyormuş gibi, ağır ağır çıkrığı çeviriyor, ıslak zincir parlak bir yılan gibi çıkrığın üzerine sarılıyordu. Kuyunun ağzında görünen kovayı yakalayan Recep, yerde duran geniş ağızlı bakraca boşalttı. Suyun sesini duyan tavuklar gıdıklıyarak, kuyu başına koştular. Bakraçtan taşarak yere dökülen su birikintisine üşüştüler.

Recep, ışıklı bahar sabahından çok memnundu. Dallarda ötüşen kuşlar, pırıldayan güneş, gıdıklayan tavuklar, herşey yüreğine bir genişlik veriyordu. Artık yollardaki karlar erimiş, beyaz kısrak yüklü arabayı götürürken, güçlük çekmiyecekti. Arabadaki mallar ıslanmıyacak, Recebin aba ceketi ıslanıp, kemiklerine kadar su geçmiyecekti.

Recep, anasızlığın derdini omuzlarında ve gönlünde taşıyarak büyümüştü. Hiçbir yük ona bu dert kadar ağır gelmiyordu. Babasını kaybetmek, onu bir arkadaştan ayırmıştı. Zaten çok konuşmazlardı. Gönlünde, onun boşalan yerini, beyaz kısrağın sevgisiyle kapamıştı.

Evde yalnız gibi değildi. Ahırda beyaz kısrak, tavuklar, horoz; odasının içinde, her dakika bacaklarına sürünen, omuzuna çıkan tekir kedisi vardı. Ev, anasından ona kalmıştı. Çalıştığı için hiç parasız kalmıyordu. Yaşamak, istekle yiyebilmek, kaygusuz hava almak, sevdiği kısrağının, tavuklarının, kedisinin arasında boş vakitlerini geçirmek; sonra uzun yolları şarkı söyliyerek aşmak; ona çok zevkli geliyor. Gözlerini hiçbir dert bulutu karartmıyordu.

Recep, alçak bahçe duvarının üstünden görünen, yeşil tarlaların uzandığı kırlara bakarak düşünüyordu.

Kısrağının kişnemesile bu dalgınlıktan ayıldı. Yerdeki bakraçı alarak, ahıra girdi. İçerisi karanlıktı. Tavan pen-

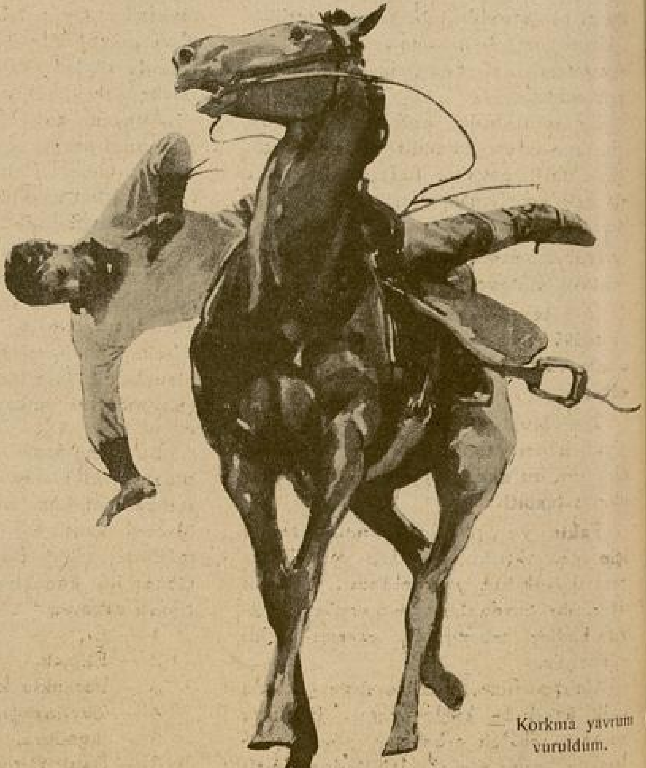

Korkma yavrum vuruldum.

çeresinin yuvarlak deliğinden akan ışık, yalnız beyaz kısrağın sırtını aydınlatıyordu.

Beyaz kısrak, Recebi görünce, gübreleri eşeliyerek, kişnedi. Bu seste, hayvanın sevinci, minneti vardı. Recep, kısrağını memnun ettiğine yürekten gelen sıcak bir duyguyle gülümsiyerek, bakracı onun ağzına tuttu. Hayvan, kenarları köpüklü dudaklarını suya uzattı. Büyük yudumlarla doyuncaya kadar içti. Sonra kuvvetli bir soluk alarak burun deliklerinden salıverdi. Suyun içinde hava kabarcıkları belirerek söndü.

Recep, yarı boşalan bakracı yere bırakarak, beyaz kısrağın sırtını okşadı:

— Haydi bakalım Akkız, tımarlandın. Karnın doydu. Şimdi yola çıkacağız!..

Kısrak, Recebin sözlerine kişniyerek cevap verdi. Salınarak avluya çıktı. Recebin yol arabası, avlunun sol duvarı dibinde duruyordu. Kısrak, oraya doğru yürüdü. Arabanın önünde durdu. Recep, arabanın içine bir göz attı. Yük bağladığı iplerin yanındaki boş çuvalın üzerinde bir tavuk oturmuş, gıdıklıyordu. Recep, güldü:

— Kız, niye geldin burada yumurtlıyorsun? Sanki ahırda folluk yokmuş gibi!..

Tavuk, birkaç daha gıdıkladı. Sonra büyük çığlıklarla kanatlarını çırparak yerinden kalktı. Arabanın kenarından yere uçtu. Çuvalın üstünde bir yumurta bırakmıştı. Recep, eğilerek yumurtayı aldı, sıcacıktı. Kısrağa dönerek, söyledi:

— Akkız, bu da bizim kahvaltımız! hem de Allahtan sıcak!..

Yumurtanın tepesini delerek, ağzına dayadı. Sömürerek içti. Boş kabuğu duvarın üstünden dışarı fırlattı.

Beyaz kısrağı arabaya koşuyordu. Sokak kapısının mandalı oynadı. Receb bu sese başını çevirince, gözleri, bir çift baygın mavi gözle karşılaştı. Kapının aralığında daracık belli, eteği yerlere kadar uzun entarili, taze bir kız duruyordu. Yanaklarını gererek örülen iki örgü sarı saç, göğsünün üstünden dizlerine doğru sarkıyordu.

Recep, içinde korkuya benzer bir duyguyle ürpererek, arabanın kenarına dayandı. Genç kız, baygın mavi gözlerile, yüreğinin içine bakıyor gibiydi. Birkaç adım daha yürüyerek, konuştu:

— Beni buraya emmim gönderdi. Sarılar köyünden geldik. Kasabaya göç edeceğiz. Bize araba lâzım. Emmime, seni sağlık vermişler! Şuracıktaki handayız. Bizi kasabaya götürmeğe gelir misin?

Recep, ömründe ilk defa bir kadın karşısında şaşırmıştı. Başı dönüyor gibiydi. Cevap veremedi. Kızın yüzüne bakıyordu. Gözleri, ışık vurmuş dere suyu gibi parlak, teni buğday rengin-de, dudakları kızılcık gibi kırmızıydı.

Taze kız, Recebe daha yakın gelmişti:

— Dilin yok mu senin? Bana niçin cevap vermiyorsun?

Sesi de, tıpkı gözleri gibi aydınlık bir suya benziyor, Recebin yüreğine akıyordu. Delikanlı, elini alnında gezdirdi. Terlemişti, kısaca:

— Gelirim!

Dedi. Taze kız, onun, iri vücuduna yakışmıyacak kadar, titrek bir sesi olduğunu duyunca, merakla sokuldu:

— Yoksa hasta mısın? Eğer hasta isen gelme! Yat, dinlen!.. Köyde başka araba yokmuş, biz oturur bekleriz...

Recep, gökteki güneşe, sonra kızın sarı başına baktı:

— Birşeyim yoktu, birdenbire güneş çarptı beni! Güneş çarptı...

Kız, avluya, çiçekli erik ağacına, gübrelikte eşinen tavuklara, uzun kuyruğunu sallıyarak bekleyen beyaz kısrağa bakıyordu:

— Burası ne güzel yer!.. Damının iki göz odası var değil mi? Anan, baban var mı?

— Yalnızım! Kimsem yok!..

Kız, sevinir gibi güldü:

— Benim de yok! Emmi dediğim adam, uzak akrabamdır. Onun yanında otururum.

Arabanın kenarına dayanmıştı. Güneş, alnındaki kâküllerini, saç örgülerini, gözlerinin maviliğini ışıldatıyordu.

Recep, bu taze kızı kendine çok yakın bulmuştu. Ona yavaş sesle, hayatını anlattı. Kız da kendi gönlünü, yalnızlığını söyledi. Yanında sığındığı akrabasının kötü bir adam olduğundan dert yandı.

Recebin yüreği tutuşuyordu. Güneş çarpmış, gözleri güneşli sular gibi parlayan sarı örgülü, kızılcık dudaklı kıza, birdenbire vurulmuştu. O, avlunun bahçe kapısından çıkıp giderse, yüreği de göğsünden kopup ayrılacaktı sanki...

(Arkası 20 inci sayfada)

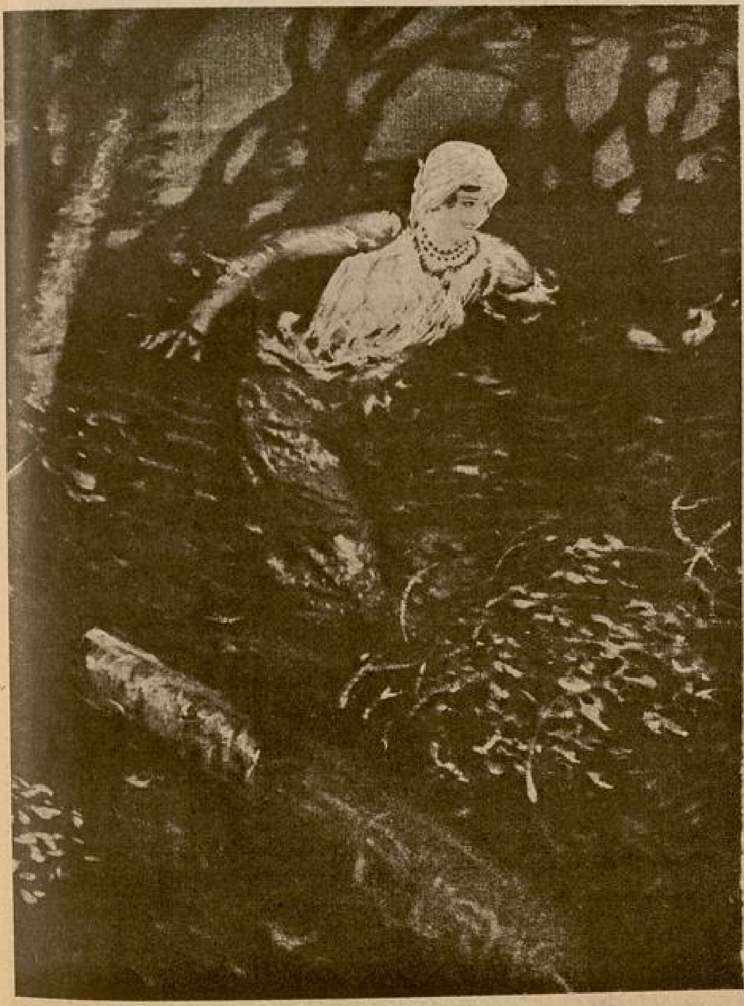

Çılgın gibi yerinden fırladı. Dere boyu koşarak kendini suya attı. Sularla beraber boşluklara aktı.

Istıranca Eteklerinde

Yazan: *Mükerrem Kâmil Su*

No: 17

Geniş otel odasının içinde dolaşıyor; sigara üstüne sigara içiyordu. Uçuk mavi duman, halkalana halkalana yükseliyor; genç adamın gözlerinde mavi etekleri kollarında uçan sevgiliyi canlandırıyordu.

Neden sonra ayna karşısında durduğunun farkına vardı. Gözlerinde, bütün bir gençliğin ölümüne ağlayan içli bir bakış vardı. Alnına düşen birkaç tel saçı arkaya iterken yine onu düşündü.

Bir yaz günü Taymis kıyılarında karşılaşmışlardı.

Fuat, şapkası elinde titreye titreye sevdiği kadının gözlerine bakarken o, okşadığını belli etmemeğe çalışarak bu birkaç tel saçı düzeltmiş.. sonra ikisi de yaklaşan bir fırtınadan kaçar gibi çabucak ayrılıp, yollarına devam etmişlerdi.

Fuat, şakaklarında parlayan beyaz saçlara, alnında sıralanan çizgilere ve dudaklarının kıyısında en muztarip zamanlarında beliren karanlık gölgelere baktıkça, bu yaşta bütün bu yorgunluk ve ıstırap nişanlarının "ona„ ait olduğunu düşünmekten kendini alamadı.

İkisi de geri dönülmez bir aşkın alevinde yanarlarken yürüdükleri yolun bir gün bir çıkmaza saplanıp kalacağını düşünemiyorlardı.

Fuat, evli bir kadın sevmenin ne affedilmez bir günah olduğunu belki herkesten daha iyi biliyordu. Kendi yuvalarında öyle bir felâket olmuştu ki.. bu geçmiş hatıraıs yalnız kandine değil; çoluğuna, çocuğuna hattâ torunlarına örnek olacak kadar feciydi. Halbuki iradesi; son derece tatlı, güzel ve hisli bir kadının bakışları, sesi, gülüşü ve gözyaşları ile her an biraz daha eriyen genç adam.. mantığını işletmeğe muvaffak olamadan uykusunda yürüyen bir hasta gibi gözü kapalı gidiyordu.

Küçük Özdeni bile ihmal ettiği günler oluyordu. Onu İstanbulda Şişli Terakki lisesinde bırakmıştı. Pek itinalı, dürüst ve temiz bir şekilde bakıldığına emin olduğu halde, küçük kıza sıksık mektup yazar; öğütler verirdi. Şimdi ondan sitemli satırlar geliyordu. Yazılarının birinde : "Size birşey söyliyeyim mi, diyordu. Londrada galiba sarışın rüyalar görmeğe başladınız. Yanınızda olsaydım bu sözüm için belki kulaklarımı çekerdiniz. Fakat uzaklardasınız. Bu işi yapamıyacaksınız. Ben de bundan kuvvet alarak canınızı sıkacak şeylerden konuşuyorum. Çünkü tam on beş gündür bana mektup yollamadınız!..„

Fuat, Özdenin her hafta kendini bulan mektuplarını düşündü. Küçük kız aklına ne gelirse, daldan dala atlayan bir serçe kaygısızlığı ile yazar dururdu. Önce ağırbaşlı bir ev kızı tertibi ile başlar; sonra kendini bir filimden bir saç tuvaletine, arkadaşlarından birinin sınıfı altüst eden zarif bir şakasına.. ve nihayet öğretmenlerinden en sevdiği birine ait hatıralara geçerdi.

Özdeni yaz tatilinde yanına aldıracaktı. Millî duyguları pek köklü ve aile göreneklerine son derece bağlı olan genç adam; onu yabancı mekteplerde okutmak istemiyordu.

Burada düşüncesi, yabancı memleketlerde tanıyıp sevdiği güzel kadına tekrar saplandı. Bir gece yine bir baloda luşbumuşlardı. Fahire ilk dansını Fuada verdi. Siyah bir tuvalet giymişti. Pırıltılı taşlardan ince bir band omuzlarından boynunu sarıyordu. Arkası beline kadar açıktı. Etekleri gayet uzun ve boldu. Saçlarını elbisesinin rengine eş taşlarla tutturmuş, kulaklarına aynı renkte küpeler takmıştı.

Kendini Fuadın kollarına öyle güzel bir bırakışı vardı ki...

Şimdiye kadar duyuşlarını büyük bir titizlikle biribirlerinden saklamışlar, sevgilerini dudaklarına düşürmemişlerdi. Fakat bu gece ikisinde de susturulmaz, durdurulmaz bir gönül taşkınlığı vardı ve mutlak biribibirlerine açılacaklar, söyliyecekler, anlaşacaklardı.

Bir tango, bir vals, bir vals daha... Herkesin ne düşüneceğini, bu beraberliği nasıl karşılayacaklarını, B. Birsunun karısına nasıl gözle bakacağını düşünemiyorlardı.

Büfede Vermut, Bol, Şampanya bardakları ellerinde, ruhları biribirlerinin gözlerinde eriyerek, kalpleri avuçlarında ezilerek, yuğurularak karmakarışık ve üstüste içiyorlardı.

Fuat bu gözlerin artık bir başka göze bakmasına dayanamıyacak kadar onu benimsemişti.

"Yüzünde göz izi var„ diye kıvranan, hangi yabancının bakışları ile karşılaştığının hesabını sevgilisinden yana yana soran şairin, azabına eş bir acı ile kıvranıyordu.

Bu bembeyaz omuzları, beline kadar göz kamaştırıcı bir düzgünlükle açık kalan son derece güzel bir genç kadın sırtının, erkek gözlerinde tutuşturduğu ihtiraslara titizleniyordu.

Bir aralık onun kocasını düşündü.

Zarif, zeki ve enerjik bir adamdı. Fakat genç değildi. Bu kadının hayatına katılmak için en az yirmi beş yıl geç kalmıştı. O halde niçin onu böyle genç, hisli ve heyecanlı bir erkeğin kollarına bırakıyor; arkasını arayıp sormuyordu.

"Siz benim olsaydınız, bir başka erkeğin göğsü üstünde dansetmeğe bırakmazdım sizi!„ Fuadın dudaklarına kadar gelen bu sitem, gene dişlerinin kilidini sökemeden geri dönüyordu.

Önce sabahlara kadar göz kamaştıran ışıklar, biribirinden güzel müzik parçaları.. ve sinirleri, damarları karmakarışık eden içkiler arasında biribirinin ruhuna daldıldılar, eridiler, kayboldular...

Ve bu sonsuz rüyadan uyanış göz açıp kapama kadar kısa bir an içinde oldu. Umulmayan bir rastlama, Fuada Fahirenin çocuğunu gösterdi.

Dadısının eline tutunarak çocuk bahçesinde oynıyan bu küçük şey, Fuada günahkâr aşkının en korkunç cezasını verdi. Fahirenin anne olduğunu öğrendikten sonra bir daha onu görmeden nasıl yandığını, onu nasıl sevdiğini ve ardından ne derin, ne içli bir hasretle sızlanacağını söylemeden kaçtı.

Nakil için başvurdu. Menfi karşılık alınca bir dakika tereddüt etmeden istifasını telle bildirdi. Çocuğu olan evli bir kadının hayal dünyasına sokulmak, onun kalbine girerek bu ortak tanımaz masum sevgiyi gölgede bırakmak, onun yapamıyacağı birşeydi.

Evli bir kadın sevmenin sonsuz

Kendi çocukluğu, sarışın annesi ve sevgili küçük Özden sitemli bakışları ile kendine bakıyorlar; ellerini uzatarak sanki: "Sen de mi Fuat, sen de mi? ne yazık!„ diyorlardı.

Fuat, Manş denizinin korkunç dalgaları ile sallanan gemide ölen gençliğinin, hummalı aşkının yasını tutuyor; onsuz geçecek hayatın pek yorucu, usandırıcı ve katlanılmaz olacağını içinden yüz kere, yüz bin kere tekrarlıyordu.

Aradaki kapıya yavaş yavaş vuruluyordu.

***

Fuat silkindi. Uzun yolculuktan döndüğü zaman Lisenin aydınlık bekleme salonunda Özdeni kucaklayınca birden omuzlarını çökerten ıstırabın hafifler gibi olduğunu sanmıştı.

Şimdi de yıllar ardında kalan bu acı hatıranın sızısı ile sararan genç adam onun narin kollarını boynunda hissetti.

— Babam, canım, biriciğim benim. Ah.. ne oldu sana? Niçin böyle sararmışsın?

Genç kız kuş gibi Fuadın kucağına tırmandı. Saçları göğsüne ser-

Onun hemen ağlayıverecek hissini veren bakışlarına karşı:

— Sen üzülme, biraz başım ağrıyor, şimdi geçer, diye onu yatıştırmağa çalıştı. Özden, sinir kolanyası ile ıslattığı avuçlarını ağabeysinin yanan şakaklarında dolaştırıyor; bir yandan da konuşuyordu:

— Benim için o kadar yoruluyorsun ki.. ardı arası kesilmez heveslerimin arkasında koşuyor; ne istesem değil, aklımdan ne geçse hemen sezerek almağa koşuyorsun. Beni öyle şımarttın ki Nonucum, adı gibi kendi de Yaman çıkarsa onun.. sonra benim halim ne olur?

Bunu yarı şaka, yarı da sahi gibi söylemişti. Söylerken bir oyun yapmak fikrindeydi fakat dudaklarından kayan ses kulaklarına, içine, ta ruhunun derinlerine sinince ona içli bir hüzün çöktü. Başladı ağlamağa...

Fuat, omuzlarını çökerten ölü bir hatıranın örtüsünü bu gözyaşları ile hemen rüzgârladı.

— Sen dünyanın en yaman erkek-

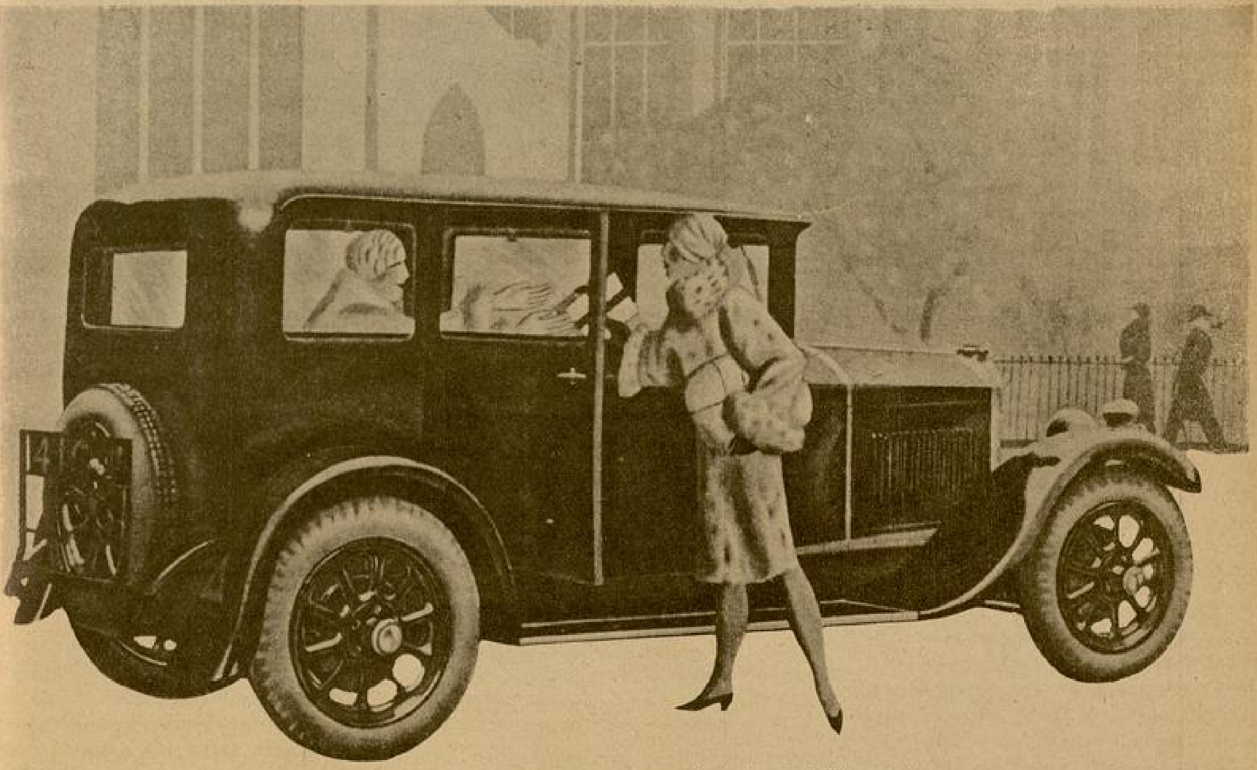

Otomobile ufak tefek şeylere ait kutuları, paketleri yerleştirdikten sonra...

utancı içinde aylarca ıstırap çeken, derin bir vicdan azabı ile kıvranan, annesinin ruhunu toprakların altında titreten genç adam.. nasıl olur da bir yuvanın yıkılmasına; çöken bir çatı altında küçücük bir başın, minimini omuzların ve acı çekmeğe hiç de lâyık olmayan temiz bir yüreğin ezilmesine katlanabilirdi.

pilmiş, elleri saçlarına dalmıştı. Özden için Fuat hayatta herşeydi. Gülmeği, düşünmeği, sevmeği, bağlanmağı ve iyi bir insan olmağı ondan öğrenmişti. O gülerse güler, durgunlaşırsa ağlayacak gibi olurdu. Fuat, bir avuç şenlik ve bir kucak ipek gibi kollarına atılan küçük kızın çenesini, saçlarını okşadı.

lerini uysallaştıracak yaradılışta bir kızsın Özden.. çiçekler senden temiz, denizler senden derin ve bülbül senden daha içli değildir. Sen sevilmek, okşanmak, el üstünde, baş üstünde yaşatılmak için bu topraklara gelmiş bir yavru kuşsun.. sil bakayım gözlerini...

(Arkası var)

KÖRFEZİN İHTİLÂLCİ ÇOCUKLARI ARASINDA

Yazan :

CEVDET BAYKAL

Fotoğraflar : Yarım Ay

— Olmadı efendim; lütfen tekrarlayınız Hoca efendi hazretleri, jestlere, hareketlere ton veriniz, net değilsiniz efendi hazretleri...

İzmit Halkevi sahnesindeyiz. Atatürkün nurlu ve ihtilâlci çocukları arasında bir seyran yapıyor, gönlümüzün inanı ve saygısı ile kıvançlanıyoruz. Millî bir piyesin provasını yapıyorlar. Renk renk, biçim biçim kılıklara girmişler. Kimi esatirî bir Yunan kahramanı, kimi Aynoroz Kadısının gün görmemiş kızı, kimi Anadolu beyzadesi, kimi de yobaz bir Osmanlı softası... Ve başlıyorlar:

— Sen ey gafil, bil ki, ben ceddi âlammm...

Lâhzada rejisörün sesi bir gök gibi gürlüyor:

— Olmadı beyzadem, olmadı...

Bakıyorum; İzmit Halkevi sahnesinin

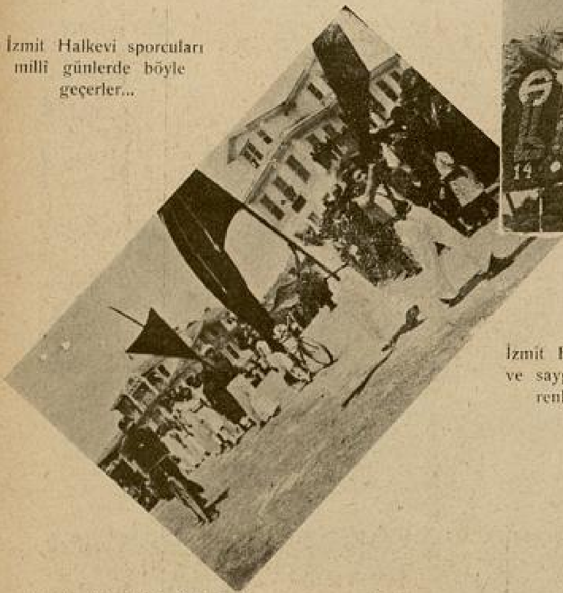

İzmit Halkevi sporcuları millî günlerde böyle geçerler...

İzmit Halkevinin tertip ettiği Atatürk sevgi ve saygı günlerinde, Atatürk anıtı, renk renk bir çiçek bahçesi olur böyle...

İzmit Halkevinin misafiri olan köylüler vali ve Parti başkanı Bay Hâmid Oskay ile başbaşa

rejisörü, İstanbul Şehir Tiyatrosunun ünü ülkelere destan rejisöründen daha çok asabî, daha çok otoriter ve daha çok haşin..

— Olmadı.. Beyzadem..

Derken, sahne semavi bir sükûn ve sükûtla lâl ve rejisör bir aktörü melâl!..

O zaman, Beyzade ile, Aynaroz kadısının gün görmemiş kızı, helecan ve heyecan içinde Leylâ - Mecnun misali kesiliyorlar. Gözler gözleri, eller elleri buluyor, bir gönül masalı okuyacakları esnada rejisör iğnelenmiş gibi kalkıyor:

— Hoca nerede, hoca.. Lütfen teşrif buyurun efendi hazretleri, lütfen..

Yazıcımız Bay Cevdet Baykal

Haşmetlû rejisör cenablarının korka korka yanına yaklaştık.

— Günaydın, Üstat.. dedik.

Başını, hışımla kaldırdı. O zaman Sezai Ataerginin velfecri okuyan küçük gözleri çipil çipil, hareketlendi:

— Vay Baykalım sen misin?..

— Biziz, dedik. Yarım Aya bir röportaj yapacağız da..

— Hay hay canım. Yalnız bu gördüklerinizi de yazmayın.

Teminat verdik:

— Nasıl olur, yazar mıyız kiç?. Bu esnada siyah cübbeli, kınalı sakallı hoca efendi hazretleri arzı endam etti. Baktık, bu, bizim Baytar Nedimdi. Ve çok üzüldük? Zira Cenabıhak, Nedim isimli kulunu baytar yaratacağına softa yaratsaymış, daha çok isabetli olurmuş. Softalık biçilmiş kaftan sanki.. hele elindeki doksan dokuzluk tesbih ona, güzel bir espiri yapıyordu.

— Bir yılda, diyorlardı, on dört temsil verdik. Her temsilimiz mahşerî bir kalabalıkla doldu. Bu temsillerde muvaffak olup olmadığımızı bilmiyoruz. Yalnız, şu var ki: Halka inerek, halkın olarak, halkın evinde vazife görmemiz bizim biricik mükâfatımız.

İzmitlilerin bediî his ve duygularını karşılayan, eşsiz inkılâbımızın kudret ve azametini bütün vuzuhuyle duyuran ve çalışan Gösterit Kolunun kudsal elemanlarını bu hız ve ateş dalgası içinde bırakıyorum.

Onların sesi, bir kur'an ayeti gibi kulaklarımda saygılanıyor:

— Olmadı beyzadem, olmadı...

Ve yürüyorum.

***

Halkevi polikiliniğinin önü dolu dolu.. tâ uzak köylerden, divanlardan gelmişler. Şu sarı adamın kötü bir hastalığı varmış.. çoluğu, çocuğu hepsi aşılanmış.. beri yanda oturan tazenin yavrusu çiçek çıkarmış. Bu kesik kesik öksüren delikanlı veremmiş... ve hastalar, dertliler, dertlerine kendi Evlerinde deva arayanlar... Burada, İzmitin kıymetli ve hamiyetli doktorlarından çoğu vazife almış..Polikilinik Türkiyede, hiçbir Halkevinde görülmiyecek derecede yeni ve modern.Bu başarısından ötürü Kocaeli valisine, bütün mıntakanın minnet ve şükran hislerini bildirmek bir vicdan borcu sayılır. Fakat, B. Hâmid Oskay, o kadar mütevazi bir Cumhuriyet valisi ki, bu işleri yalnız ve sadece bir vazife sayarak geçiyor.. ve biz, yine yürüyoruz. Kitapsarayın geniş ve rahat salonunda genç başlar var. Okuyanlar, mütemadiyen, bıkmadan, usanmadan okuyorlar. Bu genç

İzmit Halkevi Binası

— Bedava nasıl olur?

Diye hayretten hayrete düşüyorlar ve sonra gözleri sevinçle ışıldıyor:

— Atamız sağ olsun..

Diye dua ediyorlar..

İzmit Halkevi köylere gönderdiği Ziraat memurlarıyla, köylü kardeşlerimize ekecekleri her türlü mahsûl hakkında fennî bilgiler verdirmektedir. Toprağın hazırlanması ve kuvvetlendirilmesi.. iyi tohumların saçılması, modern âletler kullanılması için kendilerine öğütler verilmekte; bunlardan elde edecekleri büyük faydalar, kolaylıklar birer birer izah olunmaktadır.

***

Demiryolu caddesinin asfaltları çın çın çınlıyor.

— Allô allô.. Burası İzmit Halkevi... Bu akşam Halkevi salonunda...

Yine bir güneş dalgası içindeyiz.. Yarın olsun yarın olsun.. diye, sabırsızlanıyoruz.. Ve yarının ufuklarında...

İzmit Halkevinin tertip ettiği avlardan biri

İzmit Halkevinin köye gönderdiği iki Ziraat memuru köylüler arasında

başları (Yarın)ın başları olarak tahayyül ediyorum. Hepsi, Güneşten, Türkün Sönmez Güneşinden nur almışlar. Nurlu ve şuurlu başlar..

Ve yine yürüyorum. Burası, müzik seslerinin yükseldiği yer. Ellerinde Keman gün yüzlü, Atatürk kızları.. hangisine selâm vereceğimi, hangisinin elini sıkacağımı şaşırdım.

— Müzik kursuna rağbet o kadar ki, dediler, bir senede 204 müzik dersi verildiği ve 2300 kişi ders aldığı halde tehacüm arttıkça artıyor.

İzmit Halkevinin tatlı dilli, güler yüzlü Sekreteri Bay Hasan Onat şunları ekliyor:

— Sesli sinemamız köy köy gösterilince müthiş bir hadise oldu. Buraya gelen köylülerin istidalarını parasız yazıyor, dairelerdeki işlerini takip ediyoruz. İnanmıyorlar:

İzmit Halkevi Gösterit Kolu (Yarım Ay) objektifi karşısında

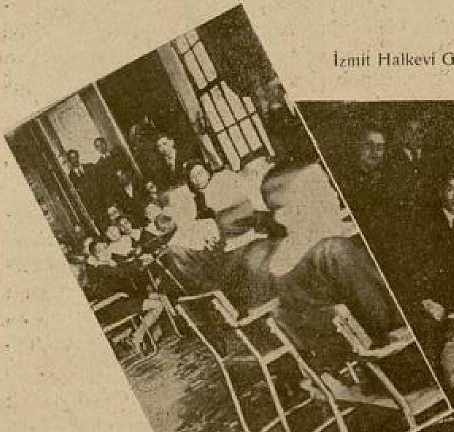

İzmit Halkevinde çocuklara mahsus Okuma salonu

HALİTANIN SIRRI

Almancadan Nakleden : Ecvet Arıca

Bir Noel akşamı idi.

Kuvvetli ışıklar altında duvarları parıldayan büyük kahvehanenin penceresinin önünden, paltolarına bürünmüş insan kütleleri durmadan aşağı yukarı geçiyordu. Kahvehanenin büyük salonu, hemen hemen boş denebilecek kadar tenha idi. Bir köşede küçük bir masada iki kişi karşı karşıya oturuyordu. Bunlardan biri yüksek alınlı ve beyaz saçlı bir zattı; kılık ve kıyafeti ile varlıklı olduğunu ihsas ediyordu. Veçhen sakin, fakat nazarları ile karşısında oturan ve asabiyetten ta gözlerinin içine kadar kızarmış olan muhatabını tesiri altında bırakmak istiyordu. Takriben otuz otuz beş yaşlarında kadar gösteren diğeri, daha kuvvetli ve cüsseli idi. Her ikisi de söz söylemiyorlardı. Nihayet yaşlısı bu sükûtu ihlâl ederek söze başladı:

— Bir cevap vermiyecek misiniz, bay Şaller?

Muhatabı buhranlı bir uykudan uyanıyormuş gibi silkinerek birdenbire başını kaldırdı; ve yüksek sesle:

— Hayır, hayır, yine hayır; yapamam, bir milyon lira dahi teklif etseniz yapamam! Bu ilk ve son sözümdür, dedi.

— Biraz makul düşününüz, Bay Şaller ve daha yavaş konuşunuz. Ben sizin bu hareketinizi takdir ediyorum. Fakat hayatta pratik olmak iyi birşeydir. Hem ben bu sırrı bana doğrudan doğruya satmanızı istemiyorum ki! Allah esirgesin! Neme lâzım... Ancak sekiz gündenberi tekrar ettiğim gibi ve malûmunuz olduğu veçhile ben sizi istiyorum, Bay Şaller. Siz gayet zeki ve muktedir bir işçisiniz. Benim ise fabrikamda böyle işçilere ihtiyacım var, siz nazarımda altın kadar kıymetlisiniz. Tekrar ediyorum, makul olunuz, size fabrikamın enspektörlüğünü teklif ediyorum. Saydelman ve Şürekâsı müessesesinde aldığınız maaşın bir mislini daha vereceğim; ve her sene maaşınıza zam yapmak şartıyle sizinle on senelik bir mukavele aktedeceğim...

Genç adamın yüzü kızarıyor, sararıyor, teker teker ve yavaş yavaş söylenen bu kelimeleri gayet iyi anladığı halde cevap vermiyor, sadece deli gibi camit nazarlarla biraz ilerideki bilârdo masasının yeşil örtüsü üstünde duran fildişi bilyalara bakıyordu. Bunların iki beyazı ona sevgili ve narin kızlarının, ve kırmızısı sıhhatli ve elma yanaklı oğlunun simalarını hatırlıyordu. Ve bu üç çehre sanki gözlerini açmışlar, hayretle bakıyorlar ve ona: "Babacığımız, sevgili babacığımız, sakın bu fena adamın tesiri altında kalma. Annemizin ve bizim yüzümüze açık alınla bakamadıktan sonra, kasanda duracak bir yığın paranın ne kıymeti olabilir? Kuzum babacığımız, bu adamın tesiri altında kalma!„ diyorlarmış gibi geliyordu.

Genç adam birdenbire oktan yay fırlar gibi sandalyasından kalktı.. hırsından kızarmış çehresini ve ateş püsküren gözlerini muhatabına çevirerek boğuk bir sesle:

— Siz beni on senelik bir mukavele ile kendinize bağlıyacağınızı ve çalıştırıp çabalatacağınızı.. en nihayet sırrıma vakıf olarak bu suretle şimdiki çalıştığım fabrikaya karşı namussuzluk irtikâp edeceğimi mi zannediyorsunuz? diyerek hırsla şapkasını kaptı ve dağınık saçlarının üzerine koyarak uzun ve sert adımlarla masanın yanından uzaklaşarak kapıdan dışarı fırladı. Yolda üzeri karla örtülmüş trotuarda sert adımlarla yürüyerek evinin yolunu tuttu. Eski hatıraları hayalinde canlanıyor, bir lâboratuarda geçirdiği çıraklık ve sonraları memleketinden uzak bir şehirde büyük bir cam fabrikasında yaptığı staj devrelerini hatırlıyordu. Nihayet memleketine dönmüş ve şimdiki çalıştığı Saydelman ve Şürekâsı çini fabrikasında emin bir mevki sahibi olmuştu.

Tanrı ona şen ve şuh bir karı ve sıhhatli yavrular ihsan etmişti. Daha ne istiyebilirdi? Filvaki malî vaziyeti pek iyi değildi amma, ne de olsa yılbaşına birkaç gün kalmıştı. Bu müddeti de dişini sıkıp geçirecekti. Nasıl olsa Saydelman kendisini ve diğer işçileri her seneki gibi birer maaş ikramiyeyle taltif edecekti; ve belki de zam bile yapacaktı. Burası muhakkaktı. Esasen her sene de böyle olmuyor muydu?

Bunları düşündükçe kendi kendine öfkeleniyor ve sekiz gündür onu iğfal etmeğe çalışan şu pis mendebur herifi tel'in ediyordu. İşte bu düşünceyle sıktığı yumruklarını birdenbire gayri ihtiyarî önüne doğru savurdu. Bu sırada tesadüfen yanından geçen bir ihtiyar nine bu halden korkarak ve neye uğradığını şaşırarak canhavliyle kendisini trotuardan kaldırıp sokağın ortasına fırlattı.

Fikren bu suretle meşgulken epeyce yürüdükten sonra şehrin uzak bir semtinde tenha bir sokaktaki evine geldi.

Sıçrayarak bir hamlede dört basamaktan ibaret dar taş merdivenleri çıktı. Sarışın ve şuh karısı onu her akşamki gibi neşeyle karşıladı. Hal ve tavrından kocasının canının fena halde sıkılmış olduğunu anladı; fakat birşey sormadı. "Safa geldin, Robertciğim!„ diyerek onu kolundan tutup odaya doğru çekti:

— Gel, ve bana mumları Noel ağacına takmak için yardım et, kaç saattir çocuklar durup dinlenmiyorlar. Hattâ biçare anneannelerinin entarisini bile yırttılar! dedi.

Odaya girdiler. Tavanda asılı olan bir lâmba burasını kâfi derecede aydınlatıyordu. Mutavassıt bir tarzda tefriş edilmiş olan odaları, her ikisinin de zevklerini okşuyor, arzularını tatmin ediyordu. Akşam yemeği için kurulmuş olan sofranın yanında bir kutu üstünde süslenmiş Noel ağacı ve altında anneanneleri tarafından çocuklara alınmış ufak tefek hediyeler duruyordu. Bir müddet şundan bundan konuştuktan sonra beraberce mumları yapıştırmağa başladılar. Bu aralık bitişik odadan üç afacanın sevinç avazeleri evi temelinden sallıyordu.

Aradan birkaç dakika geçtikten sonra:

— Robertciğim, bu gün senin birşeye canın sıkılmış zannediyorum...

Diye genç karısı söze başladı. O başını sallıyarak cevap verdi:

— Ne münasebet!

Her ikisi de sustular. Genç kadın tekrar sormadı, çünkü onun tabiatını biliyordu. Nasıl olsa birazdan o kendiliğinden anlatacaktı. Filhakika birkaç dakika sonra kahvehane hâdisesi kendi kendine ortaya çıktı.

— Bu gün öğleden sonra tam fabrikadan çıkacağım esnada bir mektup aldım. Hiç tanımadığım birisi benimle mühim bir iş hakkında görüşeceğini ileri sürerek beni kahvehaneye davet ediyordu.

— Ve sen de gittin mi?

— Tabiî gittim, ve orada kendinin büyük bir çini fabrikası sahibi olduğunu söyliyen bir adamla görüştüm. Ve birkaç dakika zarfında - mektubunun hilâfına - benimle mühim bir iş hakkında görüşmek istemediğini, bilâkis benim ona ehemmiyetli bir ifşaatta bulunmamı, daha doğrusu bir bilgimi satmaklığımı istediğini anladım, dedi ve sustu. Robert Şaller'in çalıştığı çini fabrikasının imal ettiği vazolar, biblolar ve sair lüks eşya gerek renk ve gerekse cinsi itibarile bütün çini eşyalarının en fevkalâdesiydi. Diğer fabrikalar Saydelman müessesesinin malını taklit etmeğe çalıştıkları halde, pek basit olan bu sırra bir türlü vakıf olamamışlardı. Fabrikada, fabrikatörden maada halitanın sırrını bilen ve yapan yalnız bir ihtiyar üstabaşı vardı. Bu da halitayı daima diğer işçilerden tecrit edilmiş bir surette kapalı bir oda-

da yapardı. Yaşı kemale ermiş olduğundan, sanatkâr bir hafta evvel hayata gözlerini yummuştu. Ahlâkından pek emin olduğu Robert Şaller'i fabrikatör onun yerine geçirmişti.

Genç adam - hayret - diye tekrar söze başladı.

— Bu herif de başıma nereden musallat oldu? Acaba kendi kendine beni para ile elde edebileceğini mi zannetti? Yoksa portföyünü açmakla içindeki binliklerin gözümü kamaştıracağına ve böylelikle namusumu bunların arasına atacağıma mı zahip oldu? Bu gün lâbarotuara gireli henüz sekiz gün oldu. Daha geçen hafta cumartesi günü fabrikatör Saydelman beni çağırtarak, hiçbir yemin ettirmeksizin ve benden hiçbir söz ve teminat istemeksizin:

— Bay Şaller, siz dirayetli, çalışkan, zeki ve namuslu bir insansınız. Esasen ben de bunu daima takdir ederim. Size karşı itimadım kendime olduğundan daha fazladır. Hakkınızdaki büyük emniyetimi hiçbir suretle suiistimal etmiyeceğinizden eminim ve etmezsiniz de; diyerek beni lâboratuara almıştı, diye hâdiseyi karısına hikâye ediyordu.

İçini çekerek sustu. Karısı onu büyük bir sessizlik içinde ve soluk almaksızın dinliyordu. Odanın içinde ses yoktu. Elleri titriyerek Noel ağacının en üst dallarına kadar alacalı bulacalı mumları yapıştırmağa çalışıyordu. Her ikisi de susuyorlardı. Bu sessizlik içinde karısı:

— Robert! Eğer bu meş'um ve fena şeye muvafakat etmiş olsaydın, emin ol, sana karşı olan bütün muhabbetim ve aşkım zail olurdu; dedi.

O hiç cevap vermedi, sanki karısı tabiî birşey söylemişti.

Oturdukları yerden kalktılar. Noel ağacının mumlarını beraber yaktılar. Robert yan odanın kapısını açtı. Üç afacan bağırarak, sıçrayarak anneannelerinden evvel odaya daldılar. Daha üç dakika önce ciddî bir meseleye sahne olan oda şimdi neş'eyle doluvermişti.

Çocukların gürültüleri biraz yatıştıktan sonra Noel hediyelerinin tevziine başlandı. İlkönce büyükanne ördüğü bir çift kalın çorabı damadına, arkasından eşi, yaptığı altı çift mendili kocasına hediye etti. Bilâhara sıra küçüklere geldi. Evvelâ yedi yaşındaki kızı Alis yaptığı keçe terlikleri babasına uzatarak anneannesinin öğrettiği şiiri kekeleyerek ve kızararak okudu:

Sevgili babacığım, bu terlikleri
Giydikçe ısınsın ayakların,
Diye kendi elimle diktim,
Sana olan muhabbetimi ispat için diktim;
Onları giydiğin zaman ayakların ısındıkça,
Kızın Alis'i daima hatırla

Bundan sonra üç afacan öğrendikleri şarkıyı hep bir ağızdan söylediler. Memnuniyetinden gözleri yaşaran genç baba onları kollarının arasına alarak bağrına bastı ve kendi kendine:

"— Gel, gel de benim ne kadar mesut ve bahtiyar olduğumu gör!„ diye mırıldandı.

Bu aralık kapı çalındı. Genç kadın helecanla kocasının yüzüne baktı. Niçin ürkmüştü? Sebebini kendisi de bilmiyordu. Gidip kapıyı açtı. İki hamal ellerinde tuttukları büyük bir bavulu odaya kadar getirdiler. Hepsi şaşırmıştı. Bunu da kim göndermişti? Hamallardan birisi bu bavulu bir Bayın gönderdiğini, ve kendisinin de birazdan geleceğini söyledi ve her ikisi çıkıp gittiler.

Karısı, elleri titriyerek bavulun kapağını açtı. Bir de ne görsün!.. Elbiselik kumaşlar, türlü türlü oyuncaklar, daha neler neler... Ve bunların arasında sedef kakmalı gayet güzel bir kutu bulunuyordu ve içi ağzına kadar silme ve el dokunulmamış pırıl pırıl gümüş para ile dolu idi. Karısı dudaklarına kadar sararmıştı. Hayret ve heyecan içinde kocasının yüzüne bakıyordu.

Şaller yerinden fırlayarak bavulun yanına geldi, rengi mosmor olmuştu. Para dolu kutuyu yakalıyarak tekrar bavulun içine fırlattı, ve:

— Çekilin, çekilin çocuklar, elinizi sürmeyin:

Diye acayıp ve boğuk bir sesle haykırdı.

— Alçak, beni sözle iğfal edemiyeceğini anlayınca böylelikle kandırabileceğini zannetti, bıraktıkları yerden tekrar alıp geri götürsünler; diyerek hamalları çağırmak için koridora fırladı.

Dışarı çıkar çıkmaz açık olan sokak kapısının eşiğinde, şefi, bay Saydelman ile yüz yüze geldi.

— Merhaba, azizim Şaller!

— Siz Bay Saydelman, siz beni ziyarete geliyorsunuz?..

Diye şaşkınlığından kekeledi.

— Tabii, görmüyor musunuz, hem ne için geldiğimi biliyor musunuz? Bu günkü akşam kahvesinin hoşunuza gidip gitmediğini öğrenmeğe geldim; diyerek ihtiyar zat gülümsedi.

Genç adam donakaldı. Sanki başından aşağı bir kazan kaynar su dökülmüş gibi yanıyordu. Düşmemek için duvara dayandı. Başı dönüyor, kulakları oğulduyordu. Sanki ev başına yıkılmıştı. Her taraf zından gibi olmuştu. Hiçbir yeri görmiyordu. Şefi, onu hafifçe omuzundan tuttu ve yavaş bir sesle:

— Bugünkü hâdiseyi bir hakaret telâkki etmekte haklısınız, azizim Şaller. Esasen ben de bu hususta sizden af dilemeğe geldim. Size tam manasıyle itimadım vardı, fakat malûmya, insanlar çiğ süt emmişlerdir, işte ben de bir insan olmaklığım hasebiyle hissiyatımdan emin olmak emeliyle bu fena tecrübeyi yapmağa karar verdim. Sizi bu gün kahvehaneye davet eden bay kayınımdı. Kendisi benim talimatım dahilinde hareket ettiği cihetle yaptığı bütün teklifleri tarafımdan yapılmış addedebilirsiniz. Yılbaşından itibaren maaşınızı bir misli daha arttırarak sizinle, her sene maaşınıza zam yapmak şartıyle on senelik bir mukavele aktedeceğim. Ve öbürgün fabrikaya geldiğiniz zaman geçen gün hakikatini bildirmediğim halitanın asıl sırrını size öğreteceğim. Şimdi geliniz, ve beni ailenize ve çocuklarınıza tanıştırınız; dedi.

Genç adam sevincinden hıçkırarak şefinin ellerine sarıldı ve beraberce odaya girdiler.

Bu Bir Sevda Masalıdır

— Başı 13 üncü sayfada —

— Beni güneş vurdu!

Dedi. Taze kızın gözleri yaşlıydı:

— Beni de bir ses bağladı!

Cevabını verdi. Recep, düşünüyor, bu taze kızı boş evinin kadını olarak hayalinde canlandırıyordu. Başını önüne eğdi:

— Evimin kadını, yüreğimin eşi yok... Yalnızım... Sen de yalnızmışsın, buradan başka yerlere gitme... Beni yalnızlıktan, evimi kadınsızlıktan, yüreğimi eşsizlikten kurtar...

Dedi. Başını kaldırıp kızın yüzüne bakınca, onun gözlerinden ıslak yanaklarına yaşlar yuvarlandığını gördü. Recebin de gözlerine yaştan bir perde gerilmişti. Kız, durduğu yerden fırlıyarak, Recebin ellerine kapandı. Gözlerinden akan yaşlar Recebin ellerini ıslatıyor, sıcak dudakların dokunuşları ısıtıyordu. Delikanlı, ellerini çekerek, kızın sarı başını göğsüne bastı.

Taze kız, bir daha geldiği yere dönmedi.

* *

Aradan tam bir yıl geçmişti. Bu sevdayla, anlaşmayla yüklü bir yıldı. Kışın en karlı günlerinde bile, iki odalı evin içinde bir bahar havası esmişti. Ocakta pişen yemeğin tadı herkesin aşından daha tatlıydı.

Küçük avlu, becerikli, ve yüreği sevgi dolu bir kadın elinin dokunuşlarıyle temizlenmiş, kuyunun kovası, güneş altında, ateş gibi parlıyordu. Beyaz kısrak, sarı örgülü taze kadının sevgisine alışmış, onu yadırgamamıştı.

Herşey güzel, herşey iyi, ve kusursuzdu. Fakat yalnız, bir tek üzüntü, yüreklerinin mavi göğünü bulutluyordu.

Recebin evinden bir daha çıkmayan ve onun nikâhlı karısı olan taze kızı, elinden kaçırdığına yanan akrabası, onlara kötü haberler gönderiyor: "Onu ben bakmış büyütmüş, kendime karı edecektim. Elimden alan cezasını görecektir!„ diyordu.

En mesut günlerinde, yüreklerine bir ağu damlası akıtan bu haberlere, bir türlü alışamıyorlardı. Taze kadının gözlerinin ışığı soluyor, Recebin dudaklarında türküsü diniyordu.

Karısı bu kadar üzülmese Recep, hiç aldırmıyacaktı. Fakat, akrabasından gelen sözleri işiten taze kadın, birden yıkılıyor, korkuyordu:

— Bu herif kötüdür Recep. Elinden her iş gelir. Kötüdür! Sen; beni ondan kurtarmasaydın kimbilir başıma ne işler açacaktı!.. diyordu.

Recep, karısının soysuz akrabasıyle döğüşmek istedi. Fakat, adam ondan kaçıyor, kendini göstermiyordu.

Delikanlı, karısını yalnız bırakmamak için artık uzak şehirlere yük taşıyamıyordu.

* *

Bir bahar akşamıydı. Güneş, avlunun içinden çekilmiş, yalnız, çicekli erik ağacının dallarında kalmıştı.

Taze kadın, altın saçlarının iki örgüsünü biribirine bağlamış, arkasına atmıştı. Önünde iş önlüğü, kuyu başında pilâvlık bulgur yıkıyordu. Bahçe kapısı açıldı. Recep içeri girdi. Erik dallarında titreşen son ışıkların içinde, nazlı kocasının yüzünü, düşünceli görerek, duraladı:

— Hoş geldin Recep...

— Hoş buldum...

Recebin sesi de, yüzü gibi düşünceliydi. Karısının yanına gelerek, yere diz çöktü:

— Bu gün bir iş aldım Nazlı. Yarın sabah erkenden yola çıkmam lâzım.. Uç gün eve dönemiyeceğim..

Nazlı, ürperdi. Taşını aktardığı bulgur tasını yere bıraktı. Gözleri dolmuştu:

— Ya ben Recep, yalnız başıma ne yaparım... Beni bırakma Recep...

Delikanlı, karısının saç örgüsünü okşayarak düşünüyordu:

— Benim de derdim bu ya! Seni koyup gitmeğe yüreğim razı değil!..

Yemeklerini isteksiz yediler, yemekten sonra hiç konuşmadılar. Yatacakları vakit Recep, Nazlıyı bağrına bastı:

— Bu işi geri veremem. Seni de koyup gidemem. Benimle beraber gelirsin Nazlı...

* *

Ertesi sabah, gün doğmadan kalktılar. Recep arabaya beyaz kısrağı koşarak, gidip yükünü yükledi. Sonra evine dönerek, Nazlıyı aldı. Yola çıktılar.

Köy uyuyordu. Yalnız, dallarda kuşlar, bahçelerde horozlar uyanıktı. Ortalıkta tatlı bir serinlik vardı. Bahçelerdeki beyaz çiçekten urbalar giyen ağaçlar havaya koku dağıtıyordu.

Recep, köyden çıkıncaya kadar, arabasını dar yollarda gürültüsüzce sürdü.

Köy gerilerde kalınca, bir kolunu Nazlının beline doladı. Kamçısıyle beyaz kısrağın sırtını okşayarak, kalın ve gür sesile türkü söylemeğe başladı.

Recebin sesi ta uzaklara kadar gidiyor, dağlara tepelere çarparak, birçok ağızlardan çıkıyormuş gibi çoğalıp geri dönüyordu.

Nazlı, onun sesine hayrandı. Kocasının geniş göğsüne sokuldu. Gözlerini yumdu. Beyaz kısrak ta coşmuş gibiydi. Dörtnala koşuyor, araba tozlu yolda, tekerlek gürültüsü çıkarmadan ilerlerken; Nazlının yüzüne çiçek kokan ılık bahar kavası çarpıyor, kulaklarından yüreğine kocasının sesi doluyordu.

Öğle vakti bir su başında durarak, beyaz kısrağa yem kestirdiler. Kendileri de karınlarını doyurdular. Sonra yine yola düştüler.

Akşam çökerken bir dere başında konakladılar. İri beyaz çakılların üzerinden akan dere, onların oturdukları yerin biraz ilerisinden boşluklara fırlıyor, çok derinlere dökülüyordu.

Beyaz kısrağı başı boş bıraktılar. Toprağın üstünü taze otlar, kokulu çiçekler örtmüştü. Beyaz kısrağın dudakları, koklanmamış otlarda dolaşıyor, beğendiğini yiyor, beğenmediğini bırakıyordu.

Arabayı siper almış, toprağa bir çul sererek oturmuşlardı. Serin bir bahar havası esiyor, çiçekler, otlar titreşiyordu. Yanyana kıpırdısız oturuyorlar, ortalığı büyük uğultusiyle kaplayan çağlıyanın sesini dinliyorlardı.

Ortalık yavaş yavaş esmerleşiyordu. Toprağı örten çimenleri, süsleyen çiçeklerin renkleri karanlığın içinde solunca, göğün sonsuz denizinde ışık çiçekleri belirerek parlıyordu.

Konuşmaları, çağlıyanın gürültüsünde eriyordu. Fakat, buna rağmen Recep, karısının kulağına söylüyordu:

— Seni doğduğum günden seviyor gibiyim Nazlı... Ölen anamın, bacımın, babamın sevgisini de sana bağladım...

Nazlı, gözlerinden yaşlar akarak, onu dinliyordu. Sonra, yalvardı:

— Recep, bir türkü söyle bana...

Delikanlı, onun dileğini yerine getirerek, türküye başladı. Nazlı, onun sesinden başka, hiçbir sesi duymuyordu. Çağlıyan susmuş, rüzgâr dinmiş gibiydi. Kocasının türküsü, bütün varlığını, bütün yüreğini kaplıyordu.

Az sonra Recep, beyaz kısrağın sırtına atlamış, çayırda dolaşırken Nazlı, kulağının dibinde bir vızıltı duyarak irkildi. Recebin iri vücudu devrilmişti. Dik başı, yere kapaklandı.

— Recep!...

Kocasına sarılan ellerine ılık bir ıslaklık bulaştı.

— Recep!...

Delikanlı, doğrulmağa çalışarak, onun ellerini yakaladı:

— Korkma yavrum, vuruldum!.

— Yaktılar bizi Recep!..

Delikanlı, büyük bir kuvvetle doğruldu. Nazlıyı öptü:

— Benim ardımdan onlara kalma Nazlı!..

Bu, onun son sözü oldu. Nazlı, çılgın bir feryatla bağırdı:

— Yuvamın erkeği, dön bana...

Sesine, bir kahkaha cevap verdi. Karşısında bir adam belirmişti:

— Sen gayrı benimsin!.

Nazlı, bu sesi tanıdı. Kendinde gözü olan akrabasıydı. Çılgın gibi yerinden fırladı. Dere boyu koşarak, kendini suya attı. Sularla beraber boşluklara aktı.

* *

Recebe kurşun atan adam, onun üzerini toprakla örttü. Arabayı aldı, götürdü. Bir yardan aşağı yuvarladı.

Recebin üstünü saran toprak, hemen yeşerdi. Taze otlar fışkırdı. Çiçeklerle çiçeklendi. Oradan geçen yolcular; çiçekli bir tümseğin yanında, tüyleri uzamış, kemikleri derisini delmek ister gibi çıkmış, beyaz bir kısrağın dolaştığını görürler. Birçokları, onun, Recebin kısrağı olduğunu tanımışlardı. Fakat, hiç kimse, kısrağın gördüklerini göremedi. Ve onun, söylemek istediklerini anlayamadı...

ONU KURTARMAK İÇİN

— Başı 3 ncü sayfada —

ince elenip, sık dokunmazdı. Senin bir yaz sabahı hayal meyal hatırladığın annenin kurtulması için doktor, bu sahneyi hazırlamış, baban doktoru reddetmiş. Fakat halan gizlice bu işi üstüne almaktan çekinmemiş.

— Halamla babam bunun için mi dargındırlar?

— Evet kızım.

— Zavallı, talihsiz annem.

— Ben de aşağı yukarı onun kadar talihsiz değil miyim Ayhan?

— Niçin, lâkin niçin? babamı sevmiyor musunuz?

— İlk zamanlar çok, hattâ lüzumundan fazla sevmiştim onu. Babanda bir bakışta gözleri çeken, kalbi harekete getiren bir tesir vardı. Ben de o zamanlar toy bir kızdım. Şekline kapıldım. Onu o kadar çok sevdim ki Ayhan, sana bağlı bir anne, onun içinde fedakâr bir eş olacağıma yemin etmiştim. Fakat bir gün geldi ki, ben de hayat yolunda yanlış adım attığımı öğrendim, kızım. Çok defa hissin açtığı yolda yürümek, genç kızları bir çıkmaza düşürüyor. Mantığımla hareket etmiş olsaydım ben de ömrümün son yıllarını böyle muztarip geçirmiyecektim değil mi?

— Niçin muztarip oluyorsunuz? Ben gidiyorum diye mi?

— Belki buna güç inanacaksın Ayhan. Sen gidince hayat, içinde yaşamağa zor katlanılır bir zindan olacak benim için... Çünkü... Lâkin niçin sormuyorsun, siz niçin doğurmadınız diye? Genç kız için için ağlıyordu.

— Baban bu sevgiyi bana çok gördü Ayhan. Yuvada sayısı artacak çocukların masrafı ve sesleri onu ürkütüyordu. Şimdi anlıyorum ki ziyan olan gençliğimin arkasında elimde kalacak birşey yoktur. Bilir misin Ayhan, bir kadın için anne olamamak ne müthiş birşeydir?

— Sizi anlıyorum ve size acıyorum anne!.

— Sana çok bağlanmıştım çocuğum. Bir gün sana herşeyi açıkça anlatacağımı, o zaman beni gene seveceğini umuyordum.

— Sizi halâ seviyorum.

— Fakat gidiyorsun.

— Buna mecburum. Lâkin sizden vazgeçtiğimi düşünmeyin. Annemi arayacağım. Onu bulmalı, onun kollarına atılmalıyım.

Yaşlı kadın ayağa kalktı. Büyük bir şefkatle kollarını açarak Ayhanı kucakladı:

— Annenin adresini sana vereceğim. Hiç olmazsa buluşmanızda benim de küçük bir yardımım olsun.

Ayrılacakları günün son dakikalarında on üç yıl içinde olmadığı bir şekilde anlaştıklarını ve biribirlerine daha derin bir kuvvetle bağlandıklarını anladılar.

Ayhan annesinin izini bulur bulmaz genç bir karaca gibi sokaklara atıldı.

***

Asabî Hastalıklar Uzmanı Doktor Rahmi Uğurun klinği... Her yer temiz... Beyaz önlüklü hastabakıcılar adetâ ayaklarının uçlarına basarak yürüyorlar. Sade bir şekilde döşenmiş iki bekleme odasında hastalar...

Genç kız heyecanla titreyerek tavanlardan birer salkım üzüm gibi sarkan zarif lâmbalara bakıyor. Nihayet sıra kendisine geldi. Doktor yumuşak sesli, sevimli yüzlü bir adam, az konuştular. Genç kız doktoru inandırmak için daha kuvvetli bir sesle:

— Hasta değilim doktor, diye tekrar etti. Fakat şimdi heyecandan ölebilirim de... Ben buraya annemi görmeğe geldim. Onu bana göstermenizi rica ediyorum.

— Annenizin ismi? ne zaman yatırıldı?

— Annem... Lâkin, sizin karınız doktor. Anneciğimi bir kere görmek istiyorum.

O zaman yıllar yaşamış, çetin hayat savaşlarının insan ruhları üzerindeki tesirlerini görmüş doktor da heyecanlandı. İkisi de ayağa kalktılar.

— Ayhan, kızım.

— İyi yürekli doktor, annemin kurtarıcısı!

Ve sonra nerden geldiği belli olmıyan bir ateş ile:

— Babam, bambam diye kendini doktorun kollarına attı. İkisi de ağlıyorlardı.

Ayhan, annesini bir divan üstünde bezden, taştan, mumdan, kauçuktan renk renk bebekler arasında buldu.

Ayhanın (Annecim) diye üstüne atılmasına karşı ürkek bakışlarla yastıkların arasına büzülerek:

— Doktor, çocuğumu alacaklar; diye inledi.

Bu, yıllardır geçmişine temas ettiği ilk sözdü. Doktor sevinçle genç kızı ellerinden tuttu. Tatlı bir sesle:

— Kuvvetle umuyorum ki onun üzerinde iyi tesirler yapacaksın, dedi. Belki bir gün, şiddetli bir sarsıntı ile kaybettiği şeyi tekrar kazanacak. Belki annen, ikimizin de hayatına yeniden doğacak kızım. Tabiî artık bizi bırakmıyacak, onu kurtarmak için benimle beraber olacaksın değil mi?.

Maymun Nasıl İnsan Olmuştur?

— Başı 5 inc sayfada —

meydana gelmiştir. Âlimler bu tabakaların takribî olarak hangi zamanlarda hasıl olduğunu biliyorlar. İşte kafatasları, bu tabakalardan hangisi içinde bulunmuşsa, onların ait olduğu insanların da o zamanda yaşadığı meydana çıkmış olur.

Şimdi, bu bilgilerden sonra insan ile maymunun hayat tarihini şöyle çizebiliriz:

Yukarıda söylediğimiz müşterek ceddden sonra gelen mahlûklar iki ayrı tekâmül devresi geçirmiş, bunlardan bir kısmı maymunlar kolunu teşkil ederek sırasıyle Goril, Şimpanze, Orangutan ve Gibbon sınıflarını meydana getirmiştir. Gibbonlar en ziyade Hindistanda görülen küçücük maymunlardır.

İnsan kolu ise yukarıda saydığımız kafataslarının sahibi olan insan cinslerini meydana getirdikten sonra, bugünkü insan ırklarına yetişmiştir. Bunlardan en gerileri Avustralyanın siyah yerlileridir. Bunlarda kafatası daha az tekâmül etmiştir. Zekâ da o nisbetle geridir. Bundan sonra siyah ırkın en geri nümunesi olan (Hotantot) lar gelir. Sonra sarı ırkı Çinliler temsil eder. Beyaz ırkı da Hint - Avrupalı sınıfından Türkler temsil etmektedir.

Bir de maymunların cinsleri noktasından bir tasnif yapacak olursak şöyle bir sıra takip ederiz.

Bir tarafta Semuroid denilen yarı maymun mahlûklar bulunur. Bundan sonra iki ayrı dal olarak Eski dünya ve Yeni dünya maymunları gelir. Bunlar dış yapı noktasından biribirlerine benzerse de, iç yapı cihetinden değişiklikler gösterirler. Bu değişiklikler Afrika ile Amerikanın biribirinden ayrılmasından sonra meydana gelmiştir. Çünkü bu iki kol birbirlerinden tamamile ayrılmış ve ayrı ayrı hayat sürmüşlerdir.

Bundan sonraki kol Antropoid denilen büyük maymunlardır. (Anthropos) eski Yunancada (insan) demektir Antropoid de insana yakın demektir. Bu maymunlar insanlarla ayni menşeden gelmiş olan nevidir. Bu sınıfta (Taungs) denilen cenubî Afrikada eskiden yaşamış olan maymunlarla Şimpanze, Goril, Orangutanlar, Siamang denilen maymunlar, bir de Gibbonlar vardır. Bundan sonraki kolu da kafatasları bulunan (insan-maymun) cinsi teşkil eder.

***

Görüyoruz ki bilgi bize tekâmülün attığı adımları gösteriyor. İnsan tekâmülündeki zincirin bütün halkaları bugün tamamlanmıştır. Bu tamamlığı birkaç ay evvel Cavada bulunan son ve mükemmel bir kafatası ikmal etmiştir. Bu suretle cinsimizin ilerleme tarihi artık, açık bir sahife olarak önümüzde duruyor.

KIRMIZI BALIKLAR

YAZAN: CAHİT UÇUK

№ : 15

Genç kız, Hasanı yatak odasında, karyolasının yanında göreceğini düşündükçe, kalbi heyecanla çarpıyordu.

Ellerini saçlarında dolaştırdı:

— Kimbilir ne haldeyim «Cadı»?

Hümeyra, arkadaşını dikkatle süzdü:

— Hiç üzülme Filiz! Bu gün başka bir güzelliğin var... Solgun, mahzun bir güzellik... Bana kalırsa saçlarını bile tarama! .

Sustular. Dakikalar geçiyordu. Dışarıyı dinliyorlardı. Tramvay çanlarını, otomobil klâksonlarını, sokakta gezenlerin konuşmalarını, uzaktan gelen tren düdüklerini duyuyorlardı.

Filiz, kulaklarında uğuldayan bu kadar ses içinde, Hasanın ıslığını duyamıyacağından korkuyor, başını yastığa bırakamıyarak, hafifçe yaslanıyordu.

Koridordaki saat, dokuzu çalınca Hümeyrayla gözgöze bakıştılar.

— Ya gelmezse «Cadı»?

— Çocuk musun Filiz? Niçin gelmesin? Sebep var mı?..

Hümeyranın sözleri, dudağında yarım kaldı. Sokakta üç keskin ıslık sesi duyulmuştu.

Filiz, yerinden sıçramak ister gibi bir hareket yaptı. Hümeyra kaşlarını çatarak ona baktı. Eliyle omuzlarını tutarak, bastırdı :

— Şimdi, ben onu alır gelirim...

Koşarak dışarı çıktı. Genç kızın şakakları zonkluyor, serin bir ter yanan vücudunu sarıyor, sol ciğerindeki ve kalbindeki sancıyı yeniden, bütün şiddetiyle duyorduyu.

Geçen zaman, Filize çok uzun, günlerdenberi bekliyormuş gibi geldi. Artık, sokağın yaz gecelerine mahsus gürültülerini duymuyor; bahçe kapısının açılıp kapanırken çıkaracağı gıcırtıyı; Hümeyrayla Hasanın, ayak seslerini işitmek için sabırsızlanıyordu.

Uzun beklemelerden sonra, kapı gıcırdadı. Filiz, gıcırtıda, müjde veren bir dudağın sevimli fısıltısını buldu. Çabuk adımlar, mermer merdivenleri çıkıyordu. Ayak sesleri koridoru geçti. Ve açık oda kapısında, Hasanın yüksek boylu, sağlam yapılı vücudu göründü. Yüzünde merak, gözlerinde büyük bir üzüntü vardı.

Geniş adımlarla Filizin karyolasına yaklaştı. Genç kızın uzanan ellerini yakalayarak avuçlarında sıktı :

— Vah Filiz ablacığım vah!.. Demek ki sen hasta oldun?..

Eğilerek Filizin yüzüne bakıyordu. Gözlerindeki şefkat, sesini titretiyor, neşeli, keyifli görünmeğe çalışarak söyliyordu :

— "Cadı„ hasta olduğunu söyledi. İlkönce inanmadım. Şeytan kız, bana bir oyun yapıyor, sende oradan çıkıvereceksin sandım.. Vah zavallı Filiz ablacığım...

Hümeyra, iki elini göğsünde çaprazlayarak, yatağın ayak ucunda durmuş, gülümsiyerek, onlara bakıyordu.

Hasan, Hümeyraya dönerek anlattı :

— Bu semtte, Filizin bir sürü çocuk dostu var. Bizi görünce, dört bir yanımızı sarıyorlar. Ona "Filiz abla„ diyorlar. Bu ad o kadar hoşuma gitti ki; arasıra ben de Filiz abla demekten kendimi alamıyorum...

Filiz, Hasanın titreyen sesi, belirsiz bir buğuyle örtülü gözlerile sükûnet bulmuş, rahatlamıştı. Başının içindeki şüpheler dağılmış; vücudundaki ağrılar geçmiş gibiydi.

Hümeyra, Hasana bir iskemle uzattı. Genç adam, teşekkür ederek Filizin ellerini bırakmadan oturdu. Gözleri, genç kızın solgun yüzünü okşuyor; Filiz, bu bakışların sıcaklığını kalbinin derinliklerinde hissediyordu. Çocuklaşmış sesile, Hasana sokulur gibi fısıldadı :

— Filiz ablacığın bu gün, senden ayrılacak diye ölümden korktu. Yoksa sen olmasan, ölümün kendisi beni ürkütemezdi... Bak, ne kadar hastayım..Ateşim yüksek! sesim çıkmıyor... Nefes alırken kalbim ve sol ciğerim ağrıyor...

— Ne oldun böyle yavrucuğum? Daha dün gece ne kadar neşeli ve iyiydin!..

Genç kız, Hümeyraya işaret etti :

— "Cadı„ söylesin !..

Hümeyra, kısık, tatlı sesile, denize gittiklerini,öğle uykusundan nasıl uyandıklarını anlatırken, Hasan merakla dinliyordu.

Odanın havası, Filizden her zaman duyduğu limon kolonyasının keskin kokusile doluydu. Genç kızın sade varlığına yakışan bu koku, onun samimî ruhundan taşıyor gibiydi. Alçak karyolada bir çocuk safiyeti, uysallığıyle yatan, solgun yüzlü genç kıza baktıkça Hasan, gönlünde onsuz bir yer kalmadığını anlıyor, ona verdiği sözleri zamanında yapamadığı için, kalbinde derin bir üzüntü hissediyordu.

— Bu gün, gönlümde sebepsiz bir sıkıntı vardı. Dolaştığım her yerin havası beni boğuyordu. Meğer sıkıntı sebepsiz değilmiş, Filiz ablacığım hastaymış!..

Genç kız, hastalığını unutmuştu. Sessiz bir gülüşle, solgun yüzü aydınlanıyordu.

Hümeyra, onlara sezdirmeden yavaş adımlarla dışarı çıktı. Biraz sonra derinlerden akan bir su sesine benziyen bir müzik duyuldu. Filiz, Hasana baktı. Gözlerini Hümeyranın durduğu tarafa çevirdiler. O, yoktu. Gülüştüler.

Filiz :

— Kaçmış!

Dedi. Hasan, içeri salonu işaret etti :

— Orada galiba?

Aralarındaki anlaşma sonsuzlaşıyor, kısa, küçük kelimelerle, yavaş yavaş konuşuyorlardı.

Bir aralık Filiz, başını hafifçe, öbür yana çevirerek mırıldandı :

— Ben sana dargınım Hasan!..

Genç adam, âni bir üzüntü ile irkilerek sordu :

— Niçin Filiz? Ne yaptım?..

Genç kızın şaka yaptığını sanarak, sorgusunu tekrarladı :

— Niçin dargınsın Filiz ?..

Filiz, Hasanın bütün ısrarlarına rağmen cevap vermiyor, başı dönük olduğu için; Hasan, onun yüzünü göremiyordu. Bir hıçkırık sesi duydu. Yatağın üzerine eğildi. Ganç kız, kapalı gözlerinden yaşlar sızarak, çocuk gibi ağlıyordu. Şakakları terle ıslanmış, yanakları solgun bir renkle penbeleşmişti.

Hasan, büyük bir çaresizlikle ona baktı. Genç kızın ruhundaki gizli fırtınayı anlamak istiyordu :

— Filiz, söyle yavrum. Niçin ağlıyor, ve niçin bana dargınsın?.. İnan Filiz, benimle barışman için ne istersen yapacağım. Kusurlarım varsa, düzelteceğim... Yalnız, sen ağlama, üzülme!..

Genç kızın saçlarını okşuyordu :

— Söyle Filiz !..

Filiz, soluğunu kesen hıçkırıkların arasında, kesik kesik anlattı :

— Bana verdiğin sözleri tutmadın... Seni, her gün, getireceğin bir müjde ile bekledim... Fakat, sen, vaitlerinde durmadın!..

Genç kızın dudaklarından dökülen kelimeler, gönlündeki azabın ateşile yüklüydü. Hasan, ışıklı bir haziran gecesini, duvar kenarında oturduklarını Filizin parmağına dolayarak kendisine

verdiği yeşil ottan yüzüğü hatırladı. Cüzdanında duran, ve artık kurumuş olan yüzük, yüreğini kızıl bir yanarlıkla dağlıyordu. O ânda, genç kızın bütün azabını kavradı. Şikâyet etmeden katlandığı uzun günlerin acısını silmek için, hayatını vermeğe razıydı. Onun yaşlarla ıslanmış gözlerini, ateşli yanaklarını öpüyordu :

— Affet Filiz!.. Beni affet sevgilim... Vadediyorum. Hepsini unutturacağım .. İnan bana Filiz, unutacaksın...

— Sahi mi Hasan?..

— Sahi yavrum!..

Genç kızın yüzünde bir gülümseme belirdi. Hasanın elini alarak dudaklarına götürdü.

— Ne oluyorsunuz Allahaşkına?

Hasan, dönerek baktı. Hümeyra, kapının eşiğinde duruyordu. Filiz, başını ona çevirerek yaşlı gözlerile güldü :

— Dargındım... Barıştık!..

Hümeyra, yatağın ayak ucuna ilişerek oturdu :

— Daha iyisin değil mi? A, gözlerinde yaşlar var!..

Hasan, gülümsiyerek önüne bakıyordu. Filiz :

— Çok iyiyim!

Dedi. Yüzü ateş gibi kızarmıştı. Gözyaşlarıyle ıslak yanakları bu sıcaklıkla kurudu.

Hasan, önüne bakarak gülümsiyor, Filizin yarı örtülü gözleri parlıyor, Hümeyra düşünüyordu.

Birden başını kaldırdı :

— Filiz, sana birşey söyliyecektim. Bir türlü vakit bulamadım. Şimdi sırası geldi galiba!

Hasan, ona baktı. Filizin yarı kapalı kirpikleri açıldı. Dinliyorlardı. O, söyledi :

— Biz evleniyoruz!..

Bu haberi hiç beklemiyorlardı. Filiz, sol ciğerinin ve kalbinin sızlamasına rağmen, kendini tutamıyarak küçük bir çığlık kopardı :

— Sahi mi "Cadı„ ?

Hümeyranın parlak kırmızı dudakları aralandı. Düzgün beyaz dişleri göründü :

— Sahi Filiz ablacığım...

Filiz, eliyle göğsünün ağrıyan tarafını bastırıyordu. Bu müjde onu heyecanlandırmış, yormuştu. Yavaş sesle sordu :

— Demek ki, aileler bu işe izin veriyorlar artık?..

Hümeyra, başını sallıyarak, kahkahalarla gülüyordu :

— Yok canım! onlara soran mı var!

Hasan, dinliyordu. Filiz, ilkönce ona, sonra Hümeyraya baktı :

— Nasıl olur Hümeyra?

— Artık gizlenmekten, büyüklerimizden azar işitmekten usandık. İstediğimizi yapabilecek yaştayız. Bizi kendi arzularına göre hareket ettiremezler. Gizlice nikâh olacağız. Beraber, fakat rahatça, korkusuzça gezeceğiz. Bir gün bizi yakalıyacak olurlarsa, nikâh cüzdanımızı göstereceğiz. Bu işe kızarlarsa, Tayyar mektebini bitirinceye kadar, benim kazancımla yaşayacağız...

Filizin yüzünde mahzun bir gülümseme doğmuştu. Hasana baktı :

— Ne iyi değil mi Hasan? Biribirlerini ne çok seviyorlar!..

Hasanın gözlerinde keskin bir ışık yanıp söndü. Geniş göğsünü kuvvetli bir solukla doldurarak, ağır ağır bıraktı. Filizin ellerini avuçlarına alarak, Hümeyraya döndü:

— Ben de size güzel bir haber vereyim. Belki biz, sizden daha önce evleneceğiz...

Hasanın sözleri, Hümeyrayı çılgına çevirmişti. Sıçrayarak Filizin yanına geldi. Onu yanaklarından, saçlarından öptü :

— Darıldım sana mocum! darıldım!.. Nasıl oluyor da, bu müjdeyle beni sevindirmekte geciktin...

Filiz, cevap vermiyecek kadar heyecanlıydı. Yakında evleneceğini bilmiyor, Hasandan ilk defa duyuyordu. Genç adamın sesi, kulaklarında çınlıyordu. Duyduğu büyük sevinç bütün ruhunu kaplamış, vücudunda titreme,

Geniş adımlarla Fil'z'n karyolasına yaklaştı. Genç kızın uzanan ellerini yakalıyarak avuçlarında sıktı·

gözlerinde yaş, dudaklarında gülüş olmuştu. Hasanın yüzüne, gönlünün sonsuz saadetile baktı. O da Filiz gibi mes'uttu. Dudaklarının arasından dökülüveren birkaç kelimenin bu kadar eşsiz sevinçlerle yüklü olduğuna şaşıyordu. Genç kız, onun ellerini göğsüne çekmiş, çılgın gibi vuran kalbi üstünde sıkıyordu.

Hümeyra, heyecan içinde onlara bakıyordu. Öğle uykusuna yattıkları vakit ona sorduğu sualin karşılığını, Hasanın sözleri vermişti.

O gece, Hümeyrayla Hasan, Filizi ilâçladılar. Genç kız, kalbine ve sol ciğerine sancı veren, kendisini yatağa düşüren hastalığı sevdiğini söyliyordu. Ateşi yüksekmişti. Ellerinde Hasanın parmaklarını sıkarak uyudu.

*
* *

Filiz, sabah uyanınca, göğsünde ve sol ciğerindeki sancı geçmişti. Yalnız, acıların yerleri ağrıyor gibiydi. Gözlerini açtı. Odada tatlı bir aydınlık vardı. Kapalı camların ardındaki ağaçlarda kuşlar ötüyor, sabah rüzgârının salladığı yaprakların fısıltıları duyuluyordu.

Aranarak bakındı. Hasan yoktu. Hümeyra, divanın üzerinde yatıyordu. Filiz, onun yüzünü kaplayan mes'ut gülümseyişle geceyi hatırladı. Vücudunda, ruhundan taşan bir ürperti dolaştı. Hemen yataktan fırlamak, camları açmak, ılık yaz sabahının, yaprakları titreten rüzgârına vücudunu vererek, havasını koklamak; Hümeyrayı uyandırarak öpmek, ona saadetinden bahsetmek istiyordu. Kıpırdadı. Fakat vücudunda büyük bir yorgunluk vardı, kalkamadı. O zaman kalkmadan vazgeçti. Odası Her zamankinden daha sevimli görünüyordu. Gönlündeki sevinç okadar büyük ve canlıydı ki, hasta olduğunu unutuyordu. Yorgunluk hissetmese, yatakta duramıyacaktı.

Uyanınca yataktan fırlamağa, biraz sonra jimnastik yapmağa alışık olan vücudu, yatakta kalmağa razı olmuyor, bacakları, kolları küçük hareketlerle oynuyordu. O sırada, yastığının yanında bir hışırtı duyarak, baktı. Bir kâğıt vardı. Hemen alarak okudu. "Filiz ablacığım. Sen uyudun, güzel yüzüne dakikalarca bakarak, senden ayrılmağa cesaret edemedim.Gitmek istemeyişime rağmen; buna mecburdum. Uyumuşdun, fakat elimi tutan parmakların gevşemedi. Seni uyandırmadan parmaklarını çözmek için epeyce uğraştım.Ne kadar memnunum bilsen Filiz ablacığım. Senin güzel yüzüne bakarak yanından ayrılmıyacağım gecelerin yaklaştığına seviniyorum. Seni, küçük dostumuz Hümeyraya emanet ederek, yarın akşam gelmek üzere gidiyorum. Elimi tutan parmaklarının hepsini birer birer öptüm.

Hasan

Filiz, bu yazıları birçok defalar okudu. Satırlarda, kelimelerde Hasanın samimî varlığından taşan bir sıcaklık, söylediklerinden ziyade söylemek istedikleri vardı. Genç kız, küçük bir kâğıt parçasının, insanı böyle, ta yürekten mes'ut edeceğini hiç düşünmemişti. Kalbindeki sevinç, ateşten bir çıg gibi yuvarlanıyor, saadeti her ân biraz daha büyüyordu. Kendisini üşüten denize bir minnettarlık duyuyor, sol ciğerine ve kalbine giren sancıyı seviyordu. Hastalığı, genç adamın üzerinde bir değişiklik yapmış, onu kararsızlıktan kurtararak, Filizi, gönlünü yakan üzüntülerden kurtarmıştı.

Gün, akşama kadar tatlı fakat, çok ağır geçti. Filiz, her dakika kalbine çarpıntı veren bir heyecanla, Hasanı bekliyordu. Annesi de gelmemişti. Onların karşılaşmaları nasıl olacaktı? Genç kadın, kızının hastalığına üzülecek, Hasanı orada bulunca şaşıracak, yeni haberleri duyunca sevinecekti.

Hümeyra, onun yanından ayrılmıyordu. Yüzü sevinçli, gözleri ışıklıydı. Kalın ve kısık sesiyle şarkılar söyliyor, içeri dışarı dolaşarak, Filize yemek getiriyor, gülüyor, konuşuyordu. Sabah gelen doktor, korkulacak birşey olmadığını söylemiş, göğsünü yumuşatacak bir ilâç vermişti.

Güneş çekilmiş, pencerelerin dışı kararırken havagazı lâmbaları yanmıtı.

Filiz, arkadaşının yardımıyle, üstündeki geceliği çıkararak, mavi ipekli bir pijama giydi, saçlarını taradı. Birgün ve bir gece süren hastalık, yüzünü koklanmış bir manolya gibi soldurmuştu. Fakat gözleri, ışığa tutulmuş bir çift damla zümrüt gibi parlıyor, büklümleri çözülmüş, omuzlarına düşen siyah saçları, taze yüzüne rüyalı bir güzellik veriyordu.

Hümeyra, dışarıdan gelen solgun ışıkların içinde görünen arkadaşına dalgın dalgın bakıyordu:

— Yürek sevinçleri insanlara bambaşka bir güzellik veriyor Filiz. Yüzün her günkü gibi değil. Kuruntusuz bir inanışın berraklığı, pürüzsüz bir sevginin sükûneti var. Kaşlarının ortasındaki belirsiz çizgi yokolmuş bir çocuk kadar saf ve gamsız görünüyorsun Filiz...

Genç kız, yastığının yanında duran gümüş aynayı alarak, yüzüne tuttu. Gümüş çerçeveli aynanın içindeki yüzü, gözleri, dudakları gülüyordu:

— Hakkın var Hümeyra. Yüzüm çok değişik!. Ne mesudum bilsen!..

Sustular. Dışarıyı dinlediler. Kapının önünde bir otomobil durmuştu.

Filiz, artan bir heyecanla, pencerelere bakarak mırıldandı:

— Hasandır!

Oydu. Üç keskin ıslık sesi, genç kızın yüreğini dalgalandırdı:

— Koş Hümeyra... Şimdi o, annem vardır diye, gelmeğe cesaret edemez...

Hümeyra, dışarıya fırladı. Filizin kalbi okadar şiddetli çarpıyordu ki, kulaklarını bir uğultu sarmıştı. Gözlerini kapadı. Geçen zaman ölçemiyeceği bir şekilde genişliyor, uzuyordu.

Odaya yaklaşan konuşmaları derinden derine işitiyordu. Nihayet kulağının dibinde kalın ve sıcak bir ses duydu:

— Filiz ablacığım, ben geldim. Aç gözlerini!..

Genç kızın kirpikleri aralandı. Hasan, kahve rengi gözlerinin parlak, candan bakışlarıyle kendisine bakıyordu.

— Nasılsın Filiz?

Genç kız, başını yastıktan hafifçe kaldırarak, ona doğru uzandı. Nemli taze dudaklarını, Hasanın sıhhatli yüzünde dolaştırdı. Bu, bir öpüş değildi. Dudakların dudaklara sokuluşuydu. İkisinin de gözleri kapandı, dudakları biribirini buldu.

Filiz, odayı çiçek kokan bir hava dalgasının kapladığını duyarak, gözlerini açtı. Kocaman bir buket çiçeğin yastığına bırakılmış olduğunu gördü. Başını, Hasanın genç göğsüne saklıyarak, mırıldandı:

— Rüya mı görüyorum Hasan?.. Bu çiçekler ne zaman geldi?

Hasan, dudaklarını büktü:

— Kimbilir, belki gökten düştü!..

Hümeyra, kucağında büyük birkaç kutuyle içeri girince; Hasan, ona doğru koştu. Kutulardan ikisini alarak, birini bıraktı:

— Bu senin "Cadı„!

Genç kız, sevinçle bağırdı:

— Çok naziksiniz... Teşekkür ederim...

Hasan, elindeki kutuları Filizin yatağı üzerine koyarken:

— Bunlar da Filiz ablamın!

Dedi. Genç kız, söyliyecek söz bulamıyordu. Sevinç onu, çocuklaştırmış gibiydi. Ellerile yüzünü örterek birkaç dakika öylece durdu.

Hümeyra, Hasanın verdiği kutunun ince kâğıtlarını yırtarak, kurdelâsını çözüyordu. Kapağını açtı:

— Oh, ne güzel fondanlar!..

Kutuyu kolunun arasına sıkıştırarak Filize yaklaştı. Başını sola büküyor, dudaklarını büzerek, küçük bir çocuk gibi şımarıyordu:

— Filiz abla, senin var mı?

Yüzünün yarısı saçlarıyle örtülüydü. Filiz ellerini gözlerinin üstünden çekerek ona baktı. Gülümsedi.

Hümeyra, kutudaki fondanlardan bir taneyi dişlerinin arasında tutarak, soruyordu:

Arkası var

No. 76 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 77

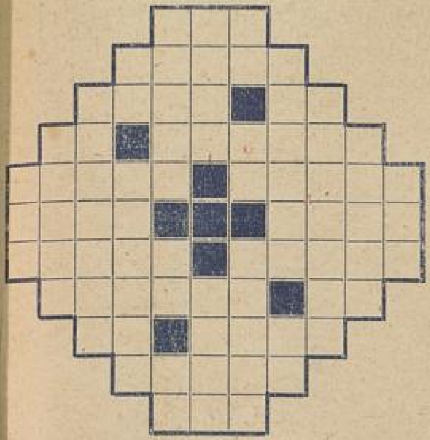

Yeni Bilmecemiz No. 77

Bilmece No. 77

75 inci sayıdaki bilmecemizin doğru çözülmüş şekillerinden bir örnek.

Edirne Vakıflar Müdürlüğü kâtibi A. Vildan Özbek tarafından tertip olunmuştur.

Boş hanelere öyle harfler bulup yerleştiriniz ki soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru okununca dilimizde karşılığı olan bir edat veya kelime çıksın.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye : 3 metre ipekli emprime kumaş; ikinciye : Bir çift ayakkabı; 3 - 15 inciye : Yüz kuruşluk bir kitap; 16 - 30 uncuya : Elli kuruşluk bir kitap; 31 - 100 üncüye : On kuruşluk bir kitap.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Kristal yazı takımı : İstanbul Beşiktaş Şenlikdede mahallesi yazıcı sokağı No. 35 Bay Atâ Evrensel.

Maruken evrak çantası : Bursa talimhane mahallesi Nalıncısadık sokağı No. 136 da Bay Cevdet Yünsel oğlu Veli Yünsel.

Yazı masası saati : Kütahya Uray civarında Yazıcızade sokağında No. 97 de Süleyman Emetli kızı Mükerrem Emetli.

Yüz kuruşluk bir kitap : Burdur Cumhuriyet caddesi No. 41 M. Tekşen. İstanbul Nişantaşı Saitpaşa sokağı No. 19 M. Eldeniz. İstanbul Taksim Mezarlık sokak Gobellon apartman No. 9 da Metin Bahtıgür. İstanbul Piyade Atıştan B. Sönmez. İstanbul Kızıltoprak Rüştiye sokak No. 44 Vahibe Tanyolaç. Adana tuğ komutanı Tuğbay Remzi kızı Seniye Yalçıntoklu. İzmir Seydiköy öğretmen Hikmet Orhun. Samsun orta okul sınıf III-B No. 195 Hayati Şatgeldi. Ankara Ziraat Vekâleti zat işlerinde Aysel Şay. Ankara Bomonti bira fabrikası posta kutusu 280 İsmail Koyunpınar. Ankara Tecim Lisesi sınıf 3 No. 278 Hatice Güngör. Trabzon Lise sınıf 4 - C No. 679 Şinasi Özden.

50 kuruşluk bir kitap: Gerede - Mengen Düzağaç öğretmeni Turgut Vural. Gerede belediye zabıtası merhum Kâzım oğlu Hasan Ergüler. Afyon Lise sınıf 5 - A No. 494 Adnan Turgay. Ankara Yenicami civarında Balım sokak No. 6/A Kadriye. İstanbul Üsküdar Selimiye Tayakadın sokak No. 26 Suzan Ogan. Mihalıççık Kayı öğretmeni Tahsine. İstanbul Erenköy Kız Lisesinden 1155 Melâhat Demiriz. İstanbul Hayriye Lisesi 10 - A No. 232 M. Çakır. Ankara Yenişehir Kızılay apartmanı No. 4 te .... İzmir Karşıyaka İstasyon caddesi No. 33 Cemal Onataslan. Edirne Lisesi sınıf 5-A No. 579 Perihan Özyurt. Samsun Gazioğlu Zübeyde Arsal. İstanbul Beykoz 40 ıncı okul öğretmeni Belkıs Uygun. İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu 1933 Faruk Ertuğbay. Urfa gümrük muayene memuru İbrahim Şenderin.

25 kuruşluk bir kitap : Ankara Akbaş mahallesi Ergenekon sokak No. 32-34 Güler Gürsu. Alaşehir komisyoncu Giritli Ali. Bursa Emir mahallesi Doyuran caddesi No. 2 Talât Aykaç. Bursa Ziraat Mektebi sınıf 3 Mehmet Emin Kanat. Adana simsar Bay Hilmi muhasibi malûl tayyareci Enver Şenler. İstanbul Bostancı Yazmacıtahir sokak No. 22 Yıldız Baykara. İzmir Karataş orta okulu No. 38 Cengiz. İstanbul Beşiktaş Nüzhetiye caddesi No. 31 Nebahat Tüyel. İstanbul Nişantaşı Teşvikiye caddesi No. 133 L. A. Civan. Samsun evlenme memuru kızı Maide Özalp. Samsun P. T. T. müdürlüğü kalem memurlarından Ferda Zeki Erkmen. Ankara gümrük ve inhisarlar vekâleti muhasebesinde Z. Garan. Ankara Cebeci İyisu Kutlugün sokağı No. 12-A Sabahat Gop. Edirne vakıflar müdürlüğü kâtibi A. Vildan Özbek. Ankara Fen san'at umum müdürlüğü poligonda Eren Soydan Yozgatlı. Ankara Yenişehir Çankaya caddesi No. 31 Tura apartman No. 1 de Nevzat Fer.

ON

SENE

GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülnce mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor· Bu temizleyici ve besliyeci madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.